Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областенн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 18 СЕНТЯБРЬ № 75 (2284) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Къахьегамхошта юкъера политически болх—хІара денна де деза гІулакх да

Коммунистически партен а Советски правительстван а дерригача советски халкъан а низаш, берригатеркам хІанз укх сахьате керттерчеи хоадамбеши долча декхаргахьа дерзадаь да: мамогга дикагІа, кастагІа, йизза ССКП XX съезда решенеш кхоачашъяргахьа. Дерригача Советски адамаша доккхача хьаште хІара денна Іомаду уж историн лоархІамера документаш, коммунизманна тІехьа къовсам лоаттабарна царех шоашта низ а хьаькъал а эцаш.

Іалальмате раьза хинна тІаийцар укх шера вай мехкарча халкъаша дика хьийкъа ялат чуийцача колхозаштеи совхозаштеи карагІдийнна толамаш. Вай Нохч-ГІалгІай республико укх шера ханал хьалхагІа, 25-ча июле тІехкхоачашйир ялаташ кийчдара паччахьалкхен план, колхозашеи совхозашеи шоашта декхар тІаийцар оттаьча планал совгІа паччахьалкхенга 1 миллиони 500 эзари пунт ялат дохка. Цох тарра парте XX съезда решенеш кхоачашъяра тІехьа къахьег вай республикерча къахьегамхоша Советски Союзерча дерригача халкъашца цхьана промышленносте, транспорте, гІишлонаш хьалъеча.

Укх шерара ворхІ бетта план еррига продукци цхьан лаьрхІача 103,7 процент кхоачашъяьй вай промышленностен предприятеша, планал тІех 66 миллион сома продукци а луш. Къахьегамах хьахулар, дахача шераца нийсдича, 7,7 процент лакхденнад, хІаьта цунца Совнархоза промышленность лаьрхІача 10,7 процент.

ССКП ЦК февральски пленум хинначул тІехьагІа обкомои райкомашеи кІезига болх баьбац механизатораштеи специалисташтеи юкъе, уж колхозашка балха дІачубахийтарна.

Ходаллал тоалуш латт бахача наьха вахара хьал. Нагахь санна 1956 шера 94 эзар кв. метр чубаха цІенош даь хиннадале, 1957 шера — 172 эзар кв. метр даьд. Хьалъяьй дукха школаш, больницаш, берий яслеш. ХІара шера лакхлу товарооборот. ДІахо дегІаух вай чулоацамах социалистическии формах къамийи йола культура.

Уж деррига толамаш, партен хьалхле а йолаш советски халкъашта карагІдийнна балхаш къахьегамхошта дІадовзийта, царна юкъе кхетаман а политикан а болх лелабе декхарийла я партен а советски а организацеш, колхозашта, совхозашта, учрежденешта, предприятешта хьалхле лелаераш, хІара коммунист, комсомолец.

Паччахьалкхен юкъара декхараш республикан, района, юрта, колхоза, совхоза, предприятен къаьсттача декхарашца дувза а долийташ къахьегамхошта юкъе хІара денна политически а кхетаман а болх лелабе, царна шоаш мехка дай болга хойташ. цунах йола адамий курал сов а йоаккхаш, хІаьта халкъа боахаман хьакъехьара паччахьалкхен планаш кхоачашъярна вайх хІара вар бехктокхаме волга дІа а кхетадайташ.

Советски адамашта коммунистически кхетам балара хьакъехьа доккха дакъа дІалоац партен организацей наха юкъерча политически балхо. ХІанз укх сахьате вай республике массанахьа чакхъювлаш латт болхлой, колхозникий, гІулакхерча наьха, интеллигенцен совещанеш а собранеш а. Цу собранешка къамаьлаш даьраша чІоаггІа критика йир партен а советски а органашта уж нахах хийра яьнна, партен-политически болх дІатесса битарах. Шек а дац, нагахь санна партен организацеша хІара денна. бе ма беззара къахьегамхошта юкъера политически болх баьбаларе вай республикера халкъа боахам а культура а айдара гІулакхе дуккха толамаш даьха хургхилар.

Партен организацеша хІанз а кІоаргга дІакхетадайтадац къахьегамхошка Коммунистически партен политикан мадарра дола хьисап, нохчий а гІалгІай а халкъий къаман автономи юхаметтаоттаярах йола партени правительствани решенеш, ленински къамий хьакъехьара политика. ВІалла а кхоачамболаш дац пролетарски интернационализман, советски патриотизман уйлаш тІа къахьегамхой кхетабар, къамашта юкъерча доттагІала лоархІам наха дІабовзийтилга, из доттагІал чІоагІделга, социалистически уйлан тІехь къахьега адамаш Іомаделга, общественна духьалара гІулакхаш, яхача, ширача ханара тІехьайиса оамалаш хьалхайоахаш болча нахаца къовсам лоаттабанза барг ца хилар. Вай докладчикаша, пропагандисташа, агитатораша хІанз а кхоачамболлаш, кхетадергдолаш дІадовзийтац къахьегамхошта социалистически общественни а пачахьалкхен а Іаьдал капиталистийчул тІех а дикагІ а хилар, советски культура а советски идеологи а телхача буржуазен культураца а идеологеца а таръе йиш йоацаш тІех а дикагІ а хилар. Наха юкъера политически болх дІатесса битаро дуккхача участкашка революционни фийлал аьрхІ ялийтай, йоакхо ца хилар совдалийтад. Наха юкъерча политически балхацара кхоачамбоацарех доккхагІа дола цаІ да вай агитатор берригача наха дІатІакхачанза хилар, берригаш а агитацено чалоацаш ца хилар. Къамаьлаш, лекцеш, докладаш къоастамболлаш яц. Цхьацца йолча городерча а юртарча а къахьегамхошта дукхагІа дагадоахнача, ха а довза а хьашт долаш долча хаттараштa доаггІаш дола жоп дала магац царна. Цхьацца йолча хана вай агитатораштa хац тІехьайисача, зуламеча уйлаш тІара хьадоагІача хаттараштa эшаш дола жоп дагалаца, уж юхатоха, нах цунах дІакхетабе.

Партен организацеша шоаш беш бола кхетаман а политически а болх колхоза, совхоза, предприятен хІара деннарча гІулакхашца бувзаболийташ бац. КІезига къамаьлаш ду вай партен болхлоша къаьст-къаьстача нахаца, цхьацца болча къахьегамхошта юкъерча зуламхошцара къовсам ирбийя дІаоттабац.

Говзалца а кхетаме а ший декхар кхоачашдарна хІара агитаторо деша деза, вахара а лелара а тІехьависа цахиларна книжкацара доттагІал чІоагІде, вахар довза деза цунна. Партен организацей декхар да каст-каста агитатораш гул а беш, царна хьехам бар, декхараш увттадар, эшшаш дола новкъостал дар. Цох тарра бонкхача лоархІаме да хьалхле лелаеш бола партен а советски а болхлой юкъарчал доаццаш къахьегамхоех бетталуш, царца бувзабенна, царна юкъе кхетаман а политически а болх беш хилар. Цар каст-каста политически докладаш, къамаьлаш де деза наха юкъе. Из шоай большевистски декхар цхьаццаболча хьалхле лелаеш болча партен а советски а болхлоша дицдалийта хилар дийцар Республикан партен актива собране, кхыча болхлой совещанешка.

Партен а советски а организацеш декхарийла я шоаш лелабеча политически балха чулоацам тоабе, цу балха тайп-тайпарча формаех пайда эца, бахача наха эшаш а хьашт долаш а дола гІулакхаш довза, Іомаде. Царех цхьа форма я къахьегамхоша хаттараш а деш, хьалхле лелаеча болхлоша царна доаггІаш дола жопаш а телаш нах гулбеннача беш бола болх. Сайрашка нах гулбеш цу тайпара гІулакх вІаштІехьадаькхача цо оатто лу къахьегамхошта партен политика дІайовзийта, нахаца дукхагІа вувзавенна хила.

ДІахо йодача хана къахьегамхой коммунистически кхетам лакх а беш, цар къахьегаман а политически а онк ай а деш. партен организацеш декхарийла я наха юкъера политически болх тоабе а, хІара денна де деза гІулакх лаьрхІа из шоашта тІаэца а.

154 миллион пунт!

154 миллион пунт!

Мехка дукхагІа ялат хилийтара даькъе партен XX-ча съездо енна Директива кхоачашъярна мамогга дукхагІа дакъа лаца оарцагІа а баьнна, шерра социалистически яхь а йоаржаяь шоаш тІалаьца декхараш дика кхоачашдаьд Саратовски областерча колхозийи совхозийи къахьегамхоша. Цар 154 миллион пунт ялата еннай паччахьалкхенна — планах лаьрхІа хинначул шозза гаргга дукхагІа.

Толамца накъа гІоргда вай ССКП XXI-ча съезда

ССКП обкомеи НГІАССР Министрий Советеи

Школаш дешара шера дика кийчъярах дІа-юха тела ЦІе байракх хьожаяра хьакъехьа

ССКП обкома бюроси НГІАССР-а Министрий Советои оттаду:

1. Дешара шера дика а ший ханнахьа а школаш кийчъярах ССКП обкомеи НГІАССР-а Министрий Советеи дІа-юха тела ЦІе байракх хьожайойла Ножай-Юртовски района (ССКП райкома секретарь нов. Меж идов, райисполкома председатель нов. Гойтемиров, районо заведующи нов. Битиев).

2. Гудермесски районе (ССКП райкома секретарь нов. Калагов, райисполкома председатель нов. Парсаданов, районо заведующи нов. Скрипниченко), Наьсарен районе (ССКП райкома секретарь нов. Тумгаев, райисполкома председатель нов. Чапанов, районо заведующи нов. Гайтов) школаш дешара шера кийчъеш дика болх баь хилар белгалдоаккхалда.

Ийс бетта йола план кхоачашъяьй

АргІанца йоаца партен XXI съезд гулйойла аьнна ССКП ЦК баь соцам чІоатІа бувцаш я Грозненски нефтеперерабатывающи завода коллектив. Ерригача установкашка, цехашка технологийи ремонтни болхлойи собранеш, митингаш хилар. Цига нефтепереработчикаша XXI-ча съезда сийна социалистически яхье а бувлаш керда декхараш тІаийду.

Цу заводера № 2 йола цех массехк бетта баь болх лаьрхІача укх шера массанел хьалха я. Июльи Августи бетташка дика производственни хьокхамаш цар хиларах завода карара-кара тела ЦІе байракх еннай цу цеха.

Партен XXI-ча съезда сийна цеха коллективо керда декхараш тІаийцад. Сийрда нефтепродукташ яхара ийс бетта йола план 11-ча сентябре кхоачашъяьй цехо. Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийна нефтепродуктай хьалхара тоннаш дІалуш я коллектив.

Орден лелаеча завода коллектива толамаш—партен XXI-ча съезда сийна

Дукха нах бар цу дийнахьа орден лелаеча Грозненски нефтеперерабатывающи завода юхе митинге гулбенна. Цига бар операторш цар помощникаш, машинисташ, слесараш, механикаш, инженераш. Уж баьхкабар ССКП ЦК Пленум аргІанца йоаца партен XXI-гІа съезд гулъе аьнна баь соцам бувца.

Трибуна тІа хьатІаваьлар ССКП Сталински РК секретарь нов. Беляев.

— Новкъостий, шоана ховш да, — йоах докладчика,— партен Центральни Комитето аргІанца йоаца партен XXI-гІа съезд 27-ча январе гулъе аьнна соцам баьлга. Цу съездо 1959—1965 шера вай мехка халкъа боахам дегІабар дувцаргда. Советски халкъ партен съездашта духьал дода кердача производственни толамашца. Советски нах съезда сийна социалистически яхье а бувлаш, керда декхараш тІаийдеш ба.

Новкъоста Беляевс дахача шера а укх шера а даьхача толамий цхьайола цифраш ювц, цул совгІа, къаьстта белгалдоах цо завода нефтепереработчикашта хьалхашка латта декхараш.

— Шун завода коллектив,—йоах нов. Беляевс, — района предприятешта юкъе хьалха латташ я. Тхо тешаш да, вай партен XXI съезда накъа долхача хана а шо хьалха латтарг хиларах, нефтепродукташ яхара план ханал хьалха кхоачашъергхиларах, пачахьалкхенна итт эзар сом, бІаьш тоннаш мехкдаьтта а цун продукташ а кхоерг хиларах.

ДІахо къамаьл даьча № 2 йолча цеха 9-ча установкан начальника нов. Зеляниковс йоах:

—Новкъостий, ССКП XXI-ча съезда сийна тха шоллагІча цеха коллективо ер шу чакхдалалехьа планал совгІа 2,5 эзар тонн мехкдаьттан сийрда продукташ яха лаьрхІад. Оаха дош лу завода дирекцена, партийни профсоюзни организацешта оахош тІаийца декхараш тІехкхоачащдерг хиларах.

№ 3 йолча цеха болхлочо нов. Лещенкос ше къамаьл деш аьлар: тха цеха коллективо партен XXI-ча съезда накъа яха лаьрхІад кердача производственни толамашца. Шера йола план, Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузаш кхоачашъергья оаха, 2500 тонн мехкдаьттан сийрда продукташ а луш, царех 800 тонн 7-ча ноябре лургья, доагама 30 тонн кхоерга.

Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда сийна Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи завода технологаша социалистически яхье а бувлаш, шера йолча планал совгІа 20.000 тонн сийрда мехкдаьттан продукташ лургья, царех, Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузаш лургья 10.000 тонн, 400 тонн парафин, 300 тонн кокса, мехкдаьттеи цун продукташи йовлга 600 тонн кІезиг ерга, 10.000 тонн пар кхоберг-ба, 200.000 киловатт-сахьат электроэнерги кхоергья, къахьегама производительность 0,5 процент лакхъергья.

Н. ГЛУХОВ.

ССКП XXI съезда сийна

Грозненски литейно-механически завода коллективо къахьегама хьинар совдоаккхаш, боккхача безамца тІаийцар ССКП ЦК сентябрьски Пленумо аргІанца йоаца XXI съезд гулйойла, аьнна баь соцам.

Деррига советски халкъ санна, завода болхлой сийдолаш съезда духьал гІоргболаш социалистически яхь шерра йоаржаяьй. Завода коллектива собране керда социалистически декхараш тІаийцар, уж кхоачащдича 1958 шера йола план ханал хьалха кхоачашъергья цар. Съезда сийна 1958 шера январь бетта арахийца хинначул 27 процент дукхагІа продукци арахецаргья 1959 шера январь бетта. ЛаьрхІа да литейно-механически цеха, бокъонца оборудовани а оттаяь, йизза реконструкци яь яккха. Цо йиш хулийтаргья къахьегаманна тоъал механизировать де, юрта боахама а бахача наха а йола продукци дукхагІа арахеца.

Са партІата доаккх коллективо ше денна дош кхоачащдеш хиларца. ХІанзле а бІаргагу социалистически яхье а бувлаш даьха толамаш. 10-ча сентябре ший сменни норма 213 процент кхоачашйир токарь волча М. Ильина.

Строгальщик волча В. Реуцке тискашта 50 оатхал е аьнна шийна оттаяь норма хІара денна 120—130 оатхал а еш кхоачашъю.

Иштта дикача балхаца жоп лу завода коллективо, кердача толамашца съезда накъа гІо аьнна партес баьча тІахьехаманна, хІана аьлча царна хов шоай парти советски халкъ коммунизман сийрдача кхоаненга дугаргдола баьчча йолга.

Сурта тІа: Ший балха нормаш 150—180 процент кхоачашъеш вола литейно - механически завода строгальщик Реуцкий Василий балха тІа.

ИВАНОВ.

20 ди ханал хьалха

Сийлахь-йоккхача Октябрьски революцен 41 шу дузача деннеи, Советски Союза Коммунистически партен XXI съезд хьаеллача деннеи ханал хьалхагІа шера йоагІа планаш кхоачашъяь, накъа баха болх беш ба грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи завода А. В. Зеренинов начальник волча 9-ча установкан технологаш.

10-ча сентябре мехкдаьттан сийрдача продуктай ийс бетта йоагІа план кхоачашъяь яьннай установка.

Операторш Н. Маисееви А. Иванникови, Н. Мецковеци шоай сменашка балхах кхеташ, дика къахьегаш хиларо тешаву, шоаш тІаийца декхараш цар кхоачащдерг хиларах.

Керда декхараш тІаийдеш ба болхлой

ССКП аргІан йоаца XXI съезд гулъярах бола ССКП Централыни Комитета Пленумо баь хоам дІахезача собранеш хилар Нохч-ГІалгІай АССР-а шурий промышленноста предприятей.

Коммунистически партес сага сих, дулх, даьтта, шура яккхарна гарггарча шерашка Американ ВІашагІкхийттача Штаташта тІехьакхе аьнна оттадаь сийлахь декхараш кхоачащдеш ба хІанз шури промышленноста болхлойи республикера хьайбаш леладераши.

Нохч-ГІалгІай АССР-а шурий промышленноста болхлой, гІулакхера нах, инженерно - технически болхлой ССКП XXI-ча съезда сийна вай мехкара берригa къахьегамхой санна, социалистически яхье а бувлаш керда декхараш тІаийдеш ба. Шурий еррига продукташ Іалашъярна шера йола план укх шера 20-ча декабре кхоачашъе а производстван болх тоабеш, халагІа дола балхаш деча механизаци а еш къахьегама производительность планал совгІа 0,1 процент лакхъе а шурий хьоанал 0,04 процент дакхъе а лаьрхІад коллективо.

— Планах 95 процент дикал хила езаш дола даьтта, — йоах лабораторен заведующи йолча Шевченко А. И. — 99 процентал совгІа хул.

Дикача балхаца белгалбаьнна ба даьттан цеха болхлой, Черкашина Нина, Марданина Евгенья. Царел тІехьа ца бусаш болх беш ба кІолдаш еча цехера Фисенко. Чернова, приемни цехера Юхминина, Карагулина, кхыбараш а.

Р. МАРХИЕВА.

ВЦСПС президиуме

ССКП XXI съезда сийна социалистически яхь йоаржаярах

Вай мехкарча къахьегамхоша чІоагІа гІозбаьнна тІаийцар ССКП аргІан йоаца XXI съезд гулъяра хьакъехьа Советски Союза Коммунистически партен Централыни Комитета Пленумо баь соцам. Цу хоамо кхы а совдаьккхар советски халкъа политически хьинар.

«ЛуганскккІор» яхача комбинатерча шахтераша Украинерча берригача кІорбоаккхарашка кхайкарал даьд болх беш йолча хІара лава чура боаккха кІор алсамбаккхарна съезда сийна яхь йолаяра тІахьехам беш, Цар декхараш тІаийцад, шоашта еннача заданел совгІа итташ эзараш тоннаш бола кІор хьалъарабаккха а из баккхарга дІабода мах лохбарца кхо миллион сом ахча кходе а.

Партен XXI съезда сийна къахьегама вахте эттаб Москвера, Ленинградера, Свердловскера, Харьковера машиностроителаш, Магниткера металлургаш, Киевера, Минскера, кхыча городашкара къахьегамхой.

ССКП XXI съезда сийна социалистически яхь йоаржаярах дола дош дийцачул тІехьагІа, профсоюзни организацей лоархІамегІара декхар лоархІ ВЦСПС президиумо — хургйола партен съезд исторически лоархІам болаш йолгах дуккха нах дІакхетабар. Партен хургйолча съезда накъа йолхаш профсоюзни организацеша вІаштІехьдаккха деза хІара предприятено, цехо, участко, бригадо шоашта оттаяь паччахьалкхен планаш кхоачашъярна а тІехкхоачашъярна а, химически металлургически промышленностен предприятеш, чуІе цІеноши культурно-бытовой гІулакхашта йола гІишлоши хьалъяра планаш ханал хьалхагІа кхоачашъярна къахьегамхошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаелга.

ВЦСПС президиума соцам тІа йоах, предприятей, цехий, участкай, бригадай коллективаша хьдда декхараш тІаэцилга вІаштІехьдаккха дезараш профсоюзни комитеташ я. Цунах керттера теркам тІабахийта беза производственни заданеш кхоачашъярахи тІехкхоачашъярахи, къахьегама овсарле лакхъярах, материалаш кхоярах, продукцен дикал лакхъярахи из хьаяккхарга дІабода мах лохбарахи дола декхараш хІара болхлочо тІаэцарна. Уж декхараш хІара коллективо, хІара болхлочо кхоачащдойя, цунах хургда вай Даьхен къахьегамхоша ССКП XXI-гІча съезда луш дола дика къахьегама совгІат.

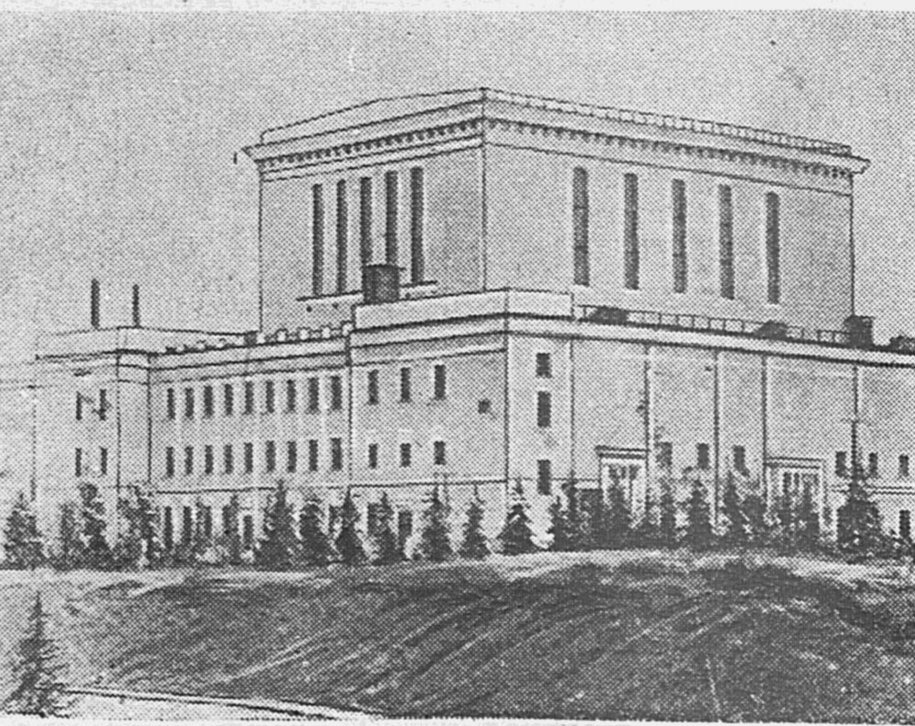

Керда атомни электростанци

Диъ шу хьалха дерригача мехкашка гІолла чакхдаьлар, Советски Союзе болх бе йолаеннай дунен тІа эггара хьалхара атомни электростанци, аьнна. Из бар советски сага боккха толам. Укх деношка кхы цІаькха а дІахезар дуненна, шоллагІча атомни станце 100 эзар киловатт низ болаш йола хьалхара очередь болх бе йолаеннай Советски Союзе, аьнна.

Кердача атомни электростанцена юхе хьалхараяр лоадама хІама яцар. Цун низ берригa а 5000 киловатт мара бацар. ШоллагІа йола атомни электростанци еррига а йилла йистеяьлча цун низ 600 000 киловатт хургба. Хьалхараяр миссел йолча 120 станцена нийсса хул из! Днепрогеса бар миссел низ хургба цун!

Сурта тІа: 1. Атомни электростанцен болхлой а цар дезалаш а бахача города цхьа улица. 2. 100 эзар киловатт низ болаш йола электростанцен реактор чууллаш дола цІенош. 3. Кердача атомни электростанцен управленен пульт.

Культуран болхлой республикански актива собрани

12 сентябре Грозне культурани салоIамани парке культуран болхлой республикански актива собрани хилар. «Республикански партийни актива итогехи республикан культуран болхлой декхарехи» лаьца доклад йир цига Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета председатела нов. Гайрбековс.

— Наха юкъе беча берригача политикан балха керттера чулоацам хила беза, — аьлар нов. Гайрбековс, — Коммунистически партени Советски правительствани политика къахьегамхошта кIоарнта дIайовзийтилга. Республике бахаш бола нах кхетабе беза пролетарски интернационализман, советски патриотизман, халкъашта юкъерча доттагIален уйлашца. Клубийи библиотекайи болх бувза беза боахам хьалбара дакъе хьалхашка латтача хьыдда долча декхарашца. Культуран ерригa учрежденеш яц уж доккхий декхараш кхоачащдеш.

Нов. Гайрбековс критика ю культуран - просветительни берригача балха идейно-политически чулоацам айбара кхоачам боллаш йоакхо еш йоацча Наьсарен, Каргалински, Курчалой, кхы а дуккхача районий культуран-просветительни учрежденешта. Цо йоах, дикача лекцега, художественни самодеятельностан концертага ладувгIа, кинофильмага, спектаклага хьажа, керда литература довза цар йиш а йолаш, къахьегамхоша культурaца салоIаргдола, царна дукха езаш йола моттиг хила еза хIара культуран учрежденех. Къаьстта лоархIаме да хIанз партен XXI съездага кийчо яра болх боаржабелга. Лектораша, докладчикаша дIадовзийта деза партен XX съезд хинначул тIехьагIа вай мехка боахам, Iилма, культура дIахо лакхдарна керда карагIдийнна геттара доккхий толамаш.

Нов. Гайрбековс къоастам боллаш бувц кагий нах хьалкхебара болх, критика ю культуран министерстванна, писателий, художникий союзий балха тIара кхоачамбоацараш дувц. Цо йоах, Нохч-ГIалгIай халкъий таханара вахар хьагойташ дола йоазонаш хIанз доацаш хилар. Нов. Гайрбековс ший доклад йистейоаккх культуран берригa болхлой къахьегамхой коммунизман уйланца хьалкхебарна, сийлахь-йоккхача социалистически Даьхен боахами культуреи дIахо айдарна шоай къахьегамца новкъостал дарна тIахьехарца.

Доклада тIехьатIа пренеех къамаьл де эггара хьалха дош эц Грозненски райисполкома культуран отдела заведующи волча нов. Аваковс. Цо дувц партен XXI съездага кийчо ярна района клубаша хIанз ду балхаш. Массанахьа беседаш ю, массехк доклад яьй халкъий доттагIалах, советски патриотизмах лаьца, и. кх. дI. Культуран болхлоша, берригa низ тIаухийт дикагIа говзалаш дIайоаржаярна, партен XXI съезда сийна тIалаьца декхараш кхоачащде новкъостал дарна.

Пренеех къамаьлаш даьча кхыча дукханеша а белгалдоах хIанз республикан культуран болхлой керттера декхар ССКП XXI съездага кийчо яра болх боаржабелга хилар.

Активан собране хиннараша чIоагIа уйла тIаяхийта ладувгIаш къамаьл дир филологически Iилмай кандидата нов. Мальсагов Дошлакъас. Цо йоах халкъий доттагIал вай паччахьалкхенна геттара боккха лоархIам болаш хиларах нах дIакхетабелга культуран болхлой керттерча декхарех цхьа декхар хилар. Ховш да, йоах нов. Мальсаговс, эрсий сийлахь - боккхий писателаш Пушкин, Лермонтов, Чернышевский, Л. Н. Толстой, иштта кхы дуккха а бараш Кавказан халкъашца чIоагIа доттагIал леладеш хинна хилар. Цхьабакъда, цар дийцараш кIезига дIадоаржаду вай наха юкъе, кхоачам боллаш дика дIадовзийтац бIаьннешца лоархIам болча шерашка эрсийи нохч-гIалгIайи дикагIа болча викалашта юкъе хинна доккха доттагIал. Нов. Мальсаговс ювц лоамарой эрсий халкъанца чIоагIа доттагIал долаш хиларна тешал деш йола нохчий фольклор. ХIаьта а уж йоазонаш а кIезига довз культуран болхлошта, царех шоай балха тIа пайда эцац.

Пренех къамаьлаш даьча вокх дуккхача новкъосташа Крылевскаяс (Бороздински юрта клуба заведующи), Эйшинскаяс (республикански библиотекан болхло), Булгучевс (Ножай-Юртарча культуран цIен директор), Берсановс (Наьсарен района культуран отдела заведующи), Евлоевас (Наьсар-Кертерча юрта библиотекан заведующи), Колосовс (мехкдаьттани химически промышленностан болхлой союзан обкома секретарь), Панюковс (ВЛКСМ обкома секретарь), Белянинс («Красный молот» завода клуба правленен председатель), иштта кхыбараша белгалдаьхар гаргтагIарча хана дIадаханза даргдоаца республикан культуран учрежденей балхах доахка кхоачамбоацараш.

ССКП обкома агитацени пропаганд ани заведующи волча нов. Зязиковс ший къамаьл керттерча даькъе писателий союзани республикански Издательствани балхах лаьца дир. Цар хIанз а IалащдаьдаЦ альманах арадоаккхилга, цун хьалхара номер хьогге араяьнна хила езаш яле а. Писателаш къахьегамхошца гаргта бувзабеннабац, колхозашка, совхозенаш дир цу хиво. Цудухьа из хий

Собране иштта къамаьлаш дир исторen, метта, литературан Iилматохкама института директора нов. Саламовс, пенсионера нов. Локшинс, Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни артиста нов. Оглоблина, скульптора нов. Астаповс.

Актива собранен балха тIа дакъа лоацаш хилар ССКП обкома хьалхара секретарь нов. Яковлев.

Къахьегамхой коммунизман уйланца кхетабара даькъе шоашта хьалхашка латта деррига декхараш сийленца кхоачащдарна де мел эшар дарна воай беррига низ тIабохийтаргба вай, аьнна, соцам бир актива собране.

Буро-кIалхех хоза юрт хургья

Машин-наькъа дехьа а сехьа а, Наьсари Алхан-чурти хиш вIашагIкхетача атагIа гIолла, гувнаша, ораша екъаяь — массанахьа шерра, дIаяьржай Наьсарен района Буро-кIалхе. Иштта йола юрт атта тишлу, нагахь санна юрта совето ший болх лоацъача хана а мелбойя. Геттара тишъенна яр из укх шера март бетта со юрта совета председатель хьожаваьча хана. Де дезаш дола гIулакхаш сов дукха хиларах цкъарчоа кIезига-дукха «кхера а веннавар» со-м. Цхьабакъда, ховш ма дий, бIаргашта мелла дукха хете а кулгаша моллатIа хIама хьаделга. Болабир оаха тхоай болх.

1934-37 ш. ш. Пригородни района Ахки-юрта юртсовета председателал болх беш се хинна ха дагаехар сона. Цунах сона гучадаьннадар юрта доалдар цхьан сага леладурггдоацилга. Цудухьа дик-дикагIа бола нах къоаста а беш, вIашагIтоха езаш хилар актив. Из бар эггара хьалхара болх. Боккъонца дика гIо дора сона Умаров Исраила, Харсиев Мухтара, Дзортов Сайпуддина, кхычар.

Фу даьд оаха март бетта денз таханалца? Миштай тахан Буро-кIалхе? Мишта хургья из кхоана?

Цу тайпара хаттараш ду сога дуккхача наха. Цу хаттараш жоп луш дувцаргда аз «Сердало» дешархошта а.

МоллагIча болхлочо а эггара хьалха ше болх беш йола моттиг тоае еза. Цудухьа оаха а теркам бир юртсовет чу йолча цIеной. Цунна оаха дика ремонт а йир. Цунна тIеххьа тоайир оаха юртара клуб, библиотека, медпункт. Школа чIоагIа тишъенна а зIамига а яр. Цудухьа ерригача школана ремонт ярга хьежжа керда ши класс а хьатIайир оаха. ХIанз цигача дешаш 8 класс я (кердача дешара системата хьежжа).

Цу «зIамигача» балхашца цхьана оаха дицдалийтацар «доккхий», вешта аьлча, низкъала балхаш а. Юрта миIингаш дукха хиларта хьежжа дукха дар наькъаш а. ХIаьта уж дерригаш кIоагаш доахкаш, кIезига догIа дилхача а хотта а баьле, транспорт меттел гIаш ваха а хала долаш дар. Дукха къахьийгар юртахоша уж наькъаш тоадеш. Цу лоархIамерча балха хIара денна араволар 150-200 саг. Массанахьа жагIа биллар, наькъашта дехьа а сехьа а харшаш даьхар (хий Iо ахийтарца), юрта дуккха дола арыкаш (хIаьта ужаш а оаха укх аьхки дехкад) наькъех дехьа-сехьа доахаш турбаш яьхкай. Цул совгIа, цхьаццайолча моттигашка керда наькъаш а дахка дийзар.

Юрта юккъе гIолла чакхбоалаш машин-никъ хиларах, юртарча наха чIоагIа хала дар вордаца, машинаца дехьа-сехьа бовла безаш хилча. Пхьиле-къонгий-юрта е Наьсаре баха безар цар машин-наькъа транспорт дехьаяккхар духьа: переезд яцар. ХIанз тхона НГIАССР-а Министрий Совето бокъо еннай переезд е аьнна. Боккхача безамца хьалъю из юртарча наха. Укх гаргарча денношка переезд йистеяргья.

Цхьабакъда эггара кертерен эггара халагIеи дола балхаш хьоахадаьдац аз. Буро-кIалхе гIолла чакх а даьле Наьсарах дIакхет Алхан-чурт хий. Из хии зIамига мара деце а дукха зенаш дора цо. Хьогга дуккха догIаш а дилха хиш Iаьржагга даьхкача хана атагIа бахача наха дикка зенаш дир цу хиво. Цудухьа из хий «ое долла» лаьрхIад юртарча наха. Ши оаь метр гаргга йолча моттиге хьалдеш латт хIанз бетонни лагIаш. Цу балхага гIоргда 150 эзар сом созгIа ахча. Из дукха а лоархIаме а болх ба, цхьабакъда из йистебаьлча цунах наха йоккха паргIато-м яргья.

Буро-кIалхе гIолла чакх а баьнна Наьсаре бодача наькъа аьтта оагIорахьа хий чакхдоаккхаш дюнкер я. Из бахьан долаш цига гIолла дIадаха дезаш дола доахан йоккха гола тоха езаш дар. Кастта цигача хьалдергда доккха тIий, транспорт тIехъяла йиш а йолаш. Цу балхага гIоргда 100 эзар сом. Цунах хов мел боккха болх ба из.

ЗIамига хIама мара дац автобусни будка яр. Цхьабакъда оаха тха юрта хьалъяьча будках а наха дикка паргIато яьлар. ХIанз цигача автобусаца дIа-юха болхаш бола нах салаIа йиш йолаш ба. Цу наькъа тIа гIолла хьалеи Iои йода автобус юхасец сигача.

Тоъала дукха балхаш даь-м хила мег оаха, цхьабакъда де дезаш кхы дуккха а хIамаш да. Аханахьара мара чакхъяьннаяц тха юрта радиофикаци, дукха къахьега деза электросердал юллаш а. Хина гаьна я юрта цхьайола моттигаш. Цудухьа кхы тIехьа ца йоаккхаш хьае еза гIувнаш.

ВIалла а мел ца беш бе лаьрхIад оаха тхоай юрт хозъеш, тоаеш бола болх. Сага хьинар кхы а айлу ше хьийгача къих хьабаьнна пайда шийна холуш хилча. Тхона бIаргагу тхай балхо баь пайда, цудухьа тха юртарча наьха хьинар тIехьтIехьагIа айлургда.

Кастача хана Буро-кIалхех хоза юрт хургья.

Гогиев МУХТАР,
Наьсарен района Буро-кIалхарча юртсовета председатель.

ДикагIчарца нийсле

Укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои госучрежденешкарча болхлой профсоюза республикански Обкомои соцам баьб, социалистически яхье эггара хьалхара моттиг яьккхача Наурски районерча Калиновски станични Совета совгIата карара-кара тела Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета Цlе байракх а хьалхара ахчан преми диъ бIаь тума а дала; шоллагIа моттиг яьккхача Каргалински юрта Совета кхо бIаь тума преми хьожае; кхоалатIа моттиг яьккхача Сунженски районерча Ассиновски станични Совета ши бIаь тума ахчан преми хьожае.

Депутаташ а активаш а оарцагIа а йоахаш, колхозий боахаман а културни а гIулакхашца дика дакъалоацаш уж юрта Советаш хилар бахьан долаш, соахкарчул дуккха а дукхагIа айбеннаб цу Советашта чуйоагIача колхозашкара ялатий а хьайбай а боахам, тоаеш-хозъеш латт юрташ.

Дика балхаш дарца белгалъяьхай Грозненски районера Первомайски юрта Совет, Советски районера Мало-Варандыкский юрта Совет, Шелковской районера Ново-Щедрински юрта Совет.

Министрий Советои госучрежденешкарча болхлой профсоюза Обкомои белгалдаьккхад Назрановски, Веденски, Ачхой-Мартановски районашкарча юртий Советаша во болх баь хилар, хIаьта белгалдаь кхоачамбоацараш дIадаха уж декхарийла а яьй.

В. СЕМЕНОВ, В. ГУЛИТОВ.

24 тяжеловесни поезд

АргIанца йоаца партен XXI съезд гулъярах бола ССКП ЦК Пленума соцам чIоагIа мога а баь, депо Грозный локомотивни бригадаша социалистически декхараш тIаийцар шоашта тяжеловесни поездаш дIаухийтилга шердар духьа. Шоай дош сийленца кхоачащдеш ба уж.

Кхыметтел цхьан дийнахьа, 9 сентябре, локомативни бригадаша 24 тяжеловесни поезд дIаяхийтар. Машинисто нов. Рябуха В. а цун помощнико нов. Корж В. В. а халача участке Беслан—Грозный тяжеловесни поезд дIайигар, нормал совгIа 1600 тонн Грозне хьа а баьхаш. Царна тIеххьа машинисто нов. Долбнев А. И. а цун помощника нов. Колесничко Э. а цу участке гIолла Грозне бера нормал совгIа 900 тонн мухь. Иштта дика толамаш даьхар машинисто нов. Глушков М. С. а цун помощника нов. Ракитский В. а, хIаьта машинисташа нн. Шурыгин Н. К., Гончар Д. кхыбараш а.

Г. АНОХОВ.

Пластически массай керда бедал

МОСКВА. СССР-а Iилмай Академен член-корреспондент профессор П. А. Мошкин кертте латтача пластически массай Iилматохкама института органически синтеза лабораторе кийчъеш я пластически массайи фурфуролах даьча искусственни волокнейи ахпродукташ хьаяхара методаш.

Советски Союзе Iалаьмате дукха я фурфурол. Из хьайоакх юрта боахама отходех (хьажкIий томараш, гидуаргий генарий чкъораш, боамбе, генаргий чкъораш), хIаьта лесоперерабатывающи промышленностен отходаш.

Лабораторен болхлочо химически Iилмай кандидато В. И. Лутковас кулгалду электропромышленностенна эшаш йола изделеш хьаярна эшаш йолча полиуретаний искусственни волокнеши кIув кIаьдбарна лелаеш йола пластификатораши хьаярна эшаш йолча полиамидийи бедал фурфуролах хьаяхара тохкамашта.

Фурфуролах пайда эцара уж балхаш дарал совгIа кIуви клейи даккхара балхаш а ду института болхлоша.

СУРТА ТIА: химически Iилмай кандидат В. И. Лутковаи лаборатoрен болхлой Л. П. Трухинаи, Г. А. Филинаи шоай лабораторе болх беш ба.

Э. Евзерихина сурт. **ТАСС фотохроника.**

Партийни дешара кердача шера ю кийчо

Укх тIеххьарча хана идеологически балха лоархIам дикка лакхбеннаб.

Коммунистически партес хьалхле а лелаеш, советски халкъ партен XX-ча съезда исторически соцамаша а партес цул тIехьагIа даьча соцамаша а хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачащдеча хана махулла чIоагIагIа баьнза багрбац из болх.

Шоай идейно-теоретически кхетам лакхбеш коммунисташа хIара денна бу болх идеологически балха цхьа дакъа да.

Грозненски нефтеперерабатывающи завода партийни бюрос чIоагIа низ тIабахийта хьалхле лелаю коммунисташи парте боацарий активи марксистски-ленински кхетамца Iомаярна. Коммунисташ меттел, парте боаца инженерно-технически болхлой а мугIарегIа бола болхлой а чуэзаб партийни дешара юкъе. 1957—1958 шерашка дешара шу дика чакхдаьлар. идейно-теоретически хьакъехьа йоккха экономически конференци йир.

Коммунистий а парте боацарий а партийни дешарца чIоагIа безам болаш хилар да, из вахарца а коллективо кхоачащдеча декхарашца а бувзам боацаш Iомадеш хинна хилар дIадаккхар бахьан долаш.

ДIадаха партийни дешара шу йисте доаллача хана кердача дешара шера кийчо е йолаелар завода партийни бюро. Семинарски группай а кружокий а тIеххьарча занятешка дешаш бараш дешара кердача шера кийчо яра, дешара форма харжара хьакъехьа къамаьлаш дир пропагандисташеи партбюрон членашеи. Цул тIехьагIа партбюрон хьалхле делаераши бюрон членаши цехашка дIахьожабир, дахача шера хIара коммунист мича а мишта а дешаш хиннав, мел дийша ва, цун политически кхетам, цун политически а дешара а образовани мел я хьежа, партийни дешара формах йола рекомендацеш тIайолча материалаца уж Iалаш а беш.

Юкъера дешар йисте даккханза болча къонача а юккъера ха йолча а коммунисташта къонача болхлой сарахьарча школе а сарахьарча техникуме а деша гIолга могадир.

Партийни дешара ю кийчо яр а цига дешаргдараш дIа-юха нийсбар а цехашкарча парторганизацей секретараша дакъа а лоацаш дир. Шийга хоатта а хоатташ, цун лоIамагIа дIахьожавир хIара коммунист, шийга харжийтар дешара форма. Июль йисте боаллаш чакхдаьлар дешарг дараш дIа-юха хьожабар, партбюрон заседане чIоагI а деш.

1958—1959 шера партийни дешара тайпара группаш хургья.

Цу группашта юкъе болхача нахал совгIа, сарахьарча а заочни а институташка, техникумашка къоначa болхлой школашка завода парторганизацен 50 коммунист дешаш вагIа.

Пропагандистий кадраш кийчъе лаьрхIа марксизман - ленинизман сарахьарча университете деша бахийта коммунисташ ба.

Нийса а дика а вIаштIехь даькхача партийни дешаро завода партийни организаци а еррига коллектив а идейно-теоретически дегIайоалаергья, шоай балха декхараш царга дикагIа кхетадайтаргда.

Н. ГЛУХОВ.

Доккхий декхараш тIаийцад

Укх деношка моттигерча промышленноста Министерствон химзаводе, XXI-ча партсъезда сийна доаккхий декхараш тIа а эцаш, чакхъяьлар болхлойи инженерно - технически болхлойи гIулакхерабарийи собрани. Местпрома Министерствон коллективана хьалхишка латта декхараш къаьгга белгал а доахаш къамаьл дир НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела нов, Дороховс.

Химзавода болхлоша партсъезда сийна лаьрхIад: Октябра цIей тIакхоачаш шера йола план кхоачаш а яь шу йисте даллалца 1500 эзар сома маьха продукци ара хеца, балха овсарал лакха а еш продукцех дIабода мах 3 процент лохбе, нефтяной промышленноста 250 тоннал чухьанахьа йоацаш сульфат-спиртовы барда арахеца.

Химически завода болхлойи, инженерно-технически болхлойи, гIулакхерабарийи коллективо моттигерча ерригача предприятей къахьегамхошка даь кхайкарал Io а дешаш къамаьл дир собране цу завода директора нов. Томасовс.

Массане могадаь тIаийцар из моттигерча промышленноста предприятешка ССКП XXI съездага дикача толамашца дахарна шерра социалистически яхь йоаржае аьнна даь кхайкарал.

И. КУРКИЕВ.

Сахалински область. Областен чкъаьрий промышленностен предприятеша тIеххоачашъяьй чкъаьрий лувцара бархI бетта план. Август бетта планал совгIа даьхад цар массехк эзар центнер чкъаьрий.

ДикагIча коллективашта юкъе — Чеховски моторно-рыболовни станцен болхлой ба, Чеховски района чкъаьрий артелей колхозникаш а ба.

Сурта тIа: Чеховски моторно-рыболовни станцен кемаш форда тIа чкъаьрий лувца даха кийчлуш да.

С. Пунегова сурт. **ТАСС фотохроника.**

7-ча тракторни бригаде

Урус-Мартановски района, красноармейски совхоза 10-ча отделенен комсомолец Кагирманов Оалхазар керте латтача № 7-гIа тракторни бригадо дика болх бу.

БIаьсти лаьтта ахале хьалхагIа кхашка хий соцадеш балхаш даьд бригадо. Дахача шерачул диъ ди хьалхагIа ялат дIаде оахам кийчдаьдар болхлоша. ХIанз ялат дика хьувкъаро тIадбигаб уж.

Ха догIаш делхаш во лаьтта яле а мегаргдола цхьа ди, цхьа сахьат ца дохийташ бригадо болх бар бахьан долаш хьалхарчарца ка бола ялат чуийца баьлар уж.

Укх шера бригадо кхебаь хьувкъам дахача шера хинначул дикагIа ба. ХIара гектара тIара: кIа—1,2 центнер, мукх — 0,9 центнер, мошача доакъарийна йийна хьажкIаш — 1,6 тонн, гидуаргаш — цхьа центнер йоаккхаш дукхагIа яьккхар.

Мишта даьхад оаш толамаш аьлча А. Кагирмановс йоах:

—Тха бригаде болх береш дуккхагIа бараш комсомольцаш а болаш кагий нах ба. Кхыча бригадашца социалистически яхь лелаю оаха.

Комсомола 40 шу дузача денна дикача хьувкъамашца накъа яха уйла йолаш я тха бригада. Трактористашта а комбайнерашта а юкъе цхьаккха вац ший задани кхоачашца еш. Къаьстта дика болх бу трактористаша А. Дугаевс, М. Дураевс, Ш. Исакиевс, кхычара а.

ХIанз тракторапп гурахьа дIадувча ялата лаьтта тоадеш, тIадоагIача шера оахамаш кийчдеш я. Сменах сага тIера йоагIа норма 6 гектар йолча трактористаша оах 10-12 гектар лаьтта. Доагама а хьокхаш долча даьттан а дика кхом бу бригадо.

ХIанз ССКП Пленума XXI съезд гулъе аьнна баьча соцама чIоагIа мутIахьа долаш, хьинар совдаккха бу оаха тхоай болх.

А. ПАЛЬЧАК,
Урус-Мартановски ССКП РК оргинструкторни отдела заведующи.

1958-ча шера 10-ча сентябре хиннача хьалах Нохч-ГIалгIай АССР-а районашка гIолла хьайбай продукташ кийчъяра а эцара а планах кхоачашъяь процент хьахьокхаш йола

СВОДКА

Районий цIераш	Дулх	Шура	Фуаш	Районий цIераш	Дулх	Шура	Фуаш
Саясановски	127	43	145	Урус-Мартановски	55	77	75
Первомайски	90	55	90	Гудермесски	50	72	85
Шелковски	73	84	117	г. Грозный	44	89	—
Наурски	73	82	92	г. МагIалбик	42	58	62
Каргалински	70	68	127	Шалински	40	70	70
Веденски	66	73	110	Советски	32	75	77
Грозненски	66	82	89	Надтеречни	27	82	36
Сунженски	65	72	112	Курчалоевски	25	50	75
Ножай-Юртовски	58	56	110	Наьсарен	15	40	13
Ачхой-Мартановски	25	82	47				

Август бетта тIеххьарча итт дийнахь денначул 3200 центнер кIезигагIа дулхи 4100 центнер кIезигагIа шуреи дIачукхьчай паччахьалкхен заготовительни пункташка сентябрь бетта хьалхарча итт дийнахь.

Ачхой-Мартановски районе августа бетта тIеххьарча итт дийнахь 518 центнер дулха дIаеннаяр, хIаьта сентябрь бетта хьалхарча итт дийнахьа цхьаккха центнер а еннаяц. Курчалоевски районерча колхозаша паччахьалкхенга дулх дохкара план 25 процент йоацар кхоачашъяьяц, хIаьта а августа бетта тIеххьарча итт дийнахь а сентябрь бетта хьалхарча итт дийнахь а цар цхьаь-цаI центнер дулха ехкаяц паччахьалкхенга.

ЧIоаггIа лаьгIдалийтад паччахьалкхенна дулх дIадалара гIулакх Наьсарен районерча совхозаша, хIаьта сентябрь бетта хьалхарча итт дийнахь цар вIалла а дIаденнадац дулх. МагIалбиканна гонахьа дадача боахамаша хьайбай продукташ дIаялара гIулакх а тIехьадувлаш да.

Дулхи шуреи паччахьалкхенна дIадалара планаш кхоачашъярна хоадам беш йола ха хьаэттай. Хьайбаш дика тоаденна да, вIашагIдолла деза паччахьалкхен приемни пункташка уж дIачулулга.

Республикера колхозаши совхозаши декхарийла я хьайбай продукташ паччахьалкхенна дIаялара гIулакха дукхагIа уйла тIа а яхийта, дулх, шура, фуаш, кхыйола продукташ кийчъяра даькъе шоаш тIалаьца декхараш Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузача денга сийленца кхоачашде.

Республикан колхозашеи совхозашеи шура яккхарах йола

СВОДКА

Районийи совхозийи цIераш	Август бетта яьккхай	1957 шера август бетта хинначул + е —	1958 шера 8 бетта яьккхай	1957 шера цу хана яьккхачул + е —
Колхозаш				
Наурски	253	+26	1757	+259
Сунженски	239	+20	1679	+ 46
Грозненски	237	+36	1576	+122
Шелковски	236	+39	1498	+139
г. МагIалбик	228	+30	1611	+109
Каргалински	203	+31	1327	+ 22
Курчалоевски	171	+31	1035	+ 62
Советски	132	+ 9	666	— 10
Веденски	115	+70	1071	+175
Первомайски	107	—18	821	—147
Саясановски	56	—44	575	—161
Ножай-Юртовски	54	—26	522	—275
Совхозаш				
Новосельски	389	+77	2202	+ 20
Ассински	383	+144	2145	+404
Наурски	322	+83	2248	+205
Горячеисточненски	297	+64	1926	+260
Калиновски	274	—	1858	—
№ 1 йола шурий совхоз	264	—98	1711	+ 40
«Советская Россия»	261	—	1751	—
Ленина цIерах йола	261	—	1926	—
Комсомольски	260	—	1807	—
Ермоловски	241	+36	1767	+ 86
Предгорни	239	—28	1466	—121
Овоще-молочный № 2	225	+37	1483	—121
Надтеречни	222	+35	1772	+268
Грозненски шури	218	—20	1552	—100
Гудермесски	213	+45	1465	+107
Красноармейски	205	—20	1273	—255
Старо-Юртовски	201	+89	1664	+618
Грозненски плодоовощни	199	+24	1890	+ 4
Гвардейски	189	—34	1454	— 29
Лермонтовски	189	+19	1142	—179
Ингушски	186	+25	1271	— 29
Шалински	176	+13	1146	—124
Джалкински	163	+19	1179	+ 48
«40 лет Октября»	125	—	847	—
Назрановски	77	—	616	—

Республике хьалхалаттача дуккхаа колхозашеи совхозашеи деттац долча доахангара хьабоала пайда август бетта дикка лакхбаьб Новосельски, Ассиновски, Наурски, Горячеисточненски, Калиновски совхозаша бахача бетта хIара Iаттагара 275 килограммагара 390 килограммага кхаччалца шура яьккхай. Ца дувцаш дита йиш яц. Старо-Юртовски совхоза хьайбаш леладераша даьха доккхий толамаш, укх шера бархI бетта хIара Iаттагара яьккха шура дахача шера цу хана яьккхачунца нийсйича 618 килограмм совгIа дукхагIа я. Шура яккхара, юкъера лаьрхIача, геттара хьалха яьннай Ассински Надтеречни совхозаш а Наурски районера колхозаш а.

Уж толамаш даьхар хьалхле лелаеча боахамашца Октябра хьалхара социалистически яхь шерра йоаржаярах. ХIанз, партен аргIан йоацача XXI съезда сийдолаш накъа баха гIерташ, хьалха латтача болхлоша шура алсам яккхарна долаш дола кхоачамаш кхы а дукхагIа оарцагIдоахаргда. Цхьабакъда, массанахьа а бизза пайда эцац дукхача кхоачмех. Машар хила йиш йолаш дац, Первомайски, Саясановски, Ножай-Юртовски района колхозашеи № 1 йолча шурий, Предгорни, Грозненски шурий Красноармейски, Гвардейски, совхозашеи август бетта шура дукхагIа ца яккхара меттел, дикка кIезигъяьй.

Белгалде дезаш да, август бетта шура яккхар лохдаь боахамаш, иштта бархI бетта яьккхача шурийга хьажача а дахача шера яьккхачул кIезигагIа яьккхалга. Цу гIулакхо кхы а боккхагIа бехктоккхам тIабожабу царна, укх шера дисача бетташка, дIаяхача хана яккханза йиса шура юхаметтаоттаярна а гаьнна хьалха бовларна а. Из гIулакх кхоачашдарна дIайийначеи эрий тIаяьнначеи цонех пайда дикагIа эца беза, шура луча доаханна хьалхагIа лаьттах елла силос тела йолае еза, хан-ханнахьа дехкача доакъарца кердача шера хьахинна корнеплодаш тела еза,

„Назрановски" совхозе гIолла

(Рейдови бригадан материал)

«Назрановски» совхоза отделенеш гурахьа дIадувча ялаташта 8 эзар гектар оахамаш кийчде дезаш я. Цхьабакъда укх бетта 15-ча денналца отделенеша аьха лаьтта 1967 гектар да, из 24,5 процент мара дац планаца нийсдича.

Къаьстта тIехьаюсараш я Пхьиле-къонгий-юрт. Iаьли-юрт, СурхотIе.

ХIанз а яьннаяц «Назрановский совхоза отделенеш дIаде фу кийчдаь, тояаь яланза я сеялкаш.

Аьлте-юрта

Аьлте-юртарча отделенено цхьаццa бахьанашца тIехьа а ца тетташ, эггара хьалха кхоачащде дезаш дола декхараш да кхаьча латта гидуаргаши хьажкIаши ший ханнахьа чуэцари, гурахьа дIадувча ка болча ялаташта оахамаш кийчдари, ялат дIадери. Гуйрана ялат дIадувшехьа а чуэца езаш 470 гектар гидуаргаш а, 120 гектар хьажкIаш а я. Харсиев Султан управляющи волаш йола Альтиевски отделени гуйрана балхаш хьалхагIа йисте даха эшша техника а торонаш а я.

Цхьабакъда цхьадола кхоачамбоацараш да отделене. Масала планах гурахьа дувча ялаташта аха дезача цхьа эзар гектар лаьттах аьхар 406 гектар мара дац. ДIаде дезача кIин 130 тоннах дIаде цIендаьр 10 тонн а хургьяц. Сеялкаш хIанз а ремонте латт.

ХIанз дерриге советски халкъ ССКП ЦК-с XXI съезд гулъе-аьнна баьча соцамаральза а болаш, керда декхараш тIаэцаш доаллача хана, совхоз ший юрта боахам лакхбеш, кхыча совхозашца социалистически яхь лувцаш, балхаш дика леладеш хила еза.

Пхьиле-къонгий-юрта

Пхьиле-къонгий-юрта хIанз денз де дезаш дукха балхаш да.

Гурахьа дувча ялаташта аьха кийчде дезача 1480 гектар лаьттах, аьхар дац 90 гектар мара.

Оахамаш кийчдаь даьлча отделенен дIаде дезаш дукха ка бола ялаташ да: кIа—1530 центер, мукх — 680 центнер, рожь — 60 центнер, доакъарийна лаьрхIа дувш дола рожь — 156 центнер. Гурахьа дIаде деза 2426 центнер ялат дIаде мегаргдолаш лаьрхIа да. Цхьабакъда 15-гIа сентябрь хьакхаччалца отделенено цIандаь-кийчдаь кIа цхьа эзар центнер мара яц. Пхьиле-къонгий-юрта отделененга 12 сеялка я. Отделенен управляющи волча нов. Газдиевс йоах, кхы а ремонт е эшаш я сеялкаш. Отделенерча балхашта оттаяь график яц. Из ца хилар бахьан долаш бригадана ший болх нийса дIабохьалац.

Укх деношка хьаяха йолае езаш я хьажкIаш а. Цхьабакъда хьажкIаш чуэца аьнна кийчъяь цхьаккха комбайн яц бригаде. ХьажкIаш чуэца болх берригa а кулгашца бе дага я отделени. 15-ча сентябре кийчбаь цхьаккха марс бац, хьажкIаш хьаяха вIашагIа теха цхьаккха звено яц.

Иштта во лел совхоза балхаш.

«Сердалон» рейдови бригада:

Къ. Евлоев — моторист **Мухиев**— «Ленина байракх яхача газета балхло, **М. Льянов** — «Ленина байракха» **редактор.**

Днепропетровск а я область. № 3 йола «Днепропетровская - комсомольская» яха керда доменни пийшк болх бе йолаеннай Петровске цIерагIча металлургически заводе. Мастера Васюченко Анатоле комсомольско - кагирхой бригадо цкъа дIаденнад лоаладаь чон.

Сурта тIа: мастер А. Васюченкои торновой И Литвинюки прибораша хьожаш ба.

Г. Пазенко сурт.

ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНГРАД. Даь йисте доаккхаш латта «Ленин» яха атомни ледокол завода юххе.

П. Федорова сурт. **ТАСС-н фотохроника**

Республикан къона дояркаш

Дог гIоздаьнна, къахьегама доккхий толамаш доахаш накъа болх пхи орден лелаеча Ленински комсомола 40 шу дизара Нохч-ГIалгIай республикан къахьегамхой. Республикан хьайбаш леладеча фермашка болх беш 3000 саг кагирхой ба, царех 600 саг дояркаш ба.

8 бетта 43 доярко хIаране хIара бетташ болча Iаттагара 1800 килограмм шурий яьккхай. Цхьаболчара, масала, «Путь к коммунизму» яхача колхоза дояркас. Колесникова Любас 3926 дилограмм шурий яьккхай бетташ болча цхьан Iаттагара. ХIанз республикан хьалха латта доярка я из.

Иштта дика болх беш я Шелковской района доярка йола Гулаева Татьяна. Ше леладеча доахангара хIара бетташ болча Iаттагара 2994 килограмм шурий яьккхай цо.

Денгара-денга балхацара безам совбоалаш, шоай балха говзалаш лакхъеш ба Надтеречни района къона дояркаш Дулдаева Аймани, Махмудова Хадимат, Салтаева З., Юсупова Х.

15-ча сентябре республикан къона дояркаш комсомола 40 шу дизара сийна, керда производственни декхараш тIа а ийца Ерритсоюзни къахьегаман комсомольски вахте отташ ба.

Н. ЗАЦЕПИНА.

Хьайбаш леладерий толамаш

Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дизара сийна социалистически яхь шерра йоаржа а яь, доккхий толамаш даьхад Горячеисточненски совхоза хьайбаш леладерий коллективо.

Цу совхоза хьайбаш леладечар дика къахьегар бахьан долаш шера йола паччахьалкхенна шура дIаялара план биъ бутт хьалхагIа кхоачашъяьй. ДIабахача бархI бетта хIара беттача Iаттагара 1916 кг. шура яьккхай, вешта аьлча соахка укх хана яьккхачул 252 кг. дукхагIа.

Йоаржаяьча социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай совхоза доярка йолча Гречкос. Дукхача шерашка ше баьча балха опытах боккха пайда а эцаш, цо хIара беттача Iаттагара бархI бетта 2630 килограмм совгIа шура яьккхай. Иштта чIоагIа къахьегарца беттача Iаттагара шура яккхар дикка лакхдаьд дояркаша нн. Алексеевас, Еременкос, Самбулатовас, кхычар. Нов. Алексеевас бархI бетта хIара беттача Iаттагара 2580 совгIа килограмм шура яьккхай.

Цар массане а дош деннад Сийлах-боккхача Октябра 41 шу дузача денга кхы а доккхагIча балха хьокхамашца накъа баха аьнна.

Шеко яц цар из дош а сийленца кхоачашдерг хиларах.

Г. ЗАСОРИН.

Помидораш чуэцача

Сунженски района Кирова цIерах йолча колхоза огородашка дика хьийкъай укх шера помидораш.

Беррига низ тIабахийта помидораш чуэцаш а паччахьалкхенна дIалуш а ба хIанз колхозера къахьегамхой.

Укх тIехьарча деношка Черменскии Ассиновскии консервни заводашка 600 тонн совгIа помидораш хьал а йихьа дIаеннай цар консерваш е.

Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузача денга, шерра социалистически яхь а йоаржаяь, кердача толамашца из ди дезде лерхIаш ба уж.

ЧIоагIа новкъостал ду цу колхоза гонахьа ухкача юрташкарча къахьегамхоша а.

Дика новкъостал деш хьайоагIа помидораш гулъеча Султыгова Iайшета хьалхе лелаю Яндарерча отделенен звено. Цун звенос хIара денна цаI-ах норма кхоачашъю. Помидораш гулъеча иштта дика новкъостал деш хьайоагIа Евлоева Тамараси Ажигова Маремеи хьалхе лелаю звенош а.

Р. МАЛЬСАГОВ.

Салтечун письмо

Городе Полоцке эскаре гIулакх деш ва Наьсарен района Экажкъонгий-юртара Гайтукиев Саварбик. Саварбик ше Нохч - ГIалгIайченна гаьна воллашехьа а цигарча гIулакхашка хьожаш, ладувгIаш ва. Хоза хет цунна наьна меттала арадувлаш дола газет «Сердало» шийбе кхаьчача. Дукха ха йоаццаш «Сердало» редакцега письмо дера Саварбикагара. Ер да из письмо:

«Хьамсара редакци!

Дукха ха йоаццаш тхона, Советски Эскара тIемахошта, хайра НГIАССР-а юрта боахама къахьегамхоша доккхий толамаш даьхалга. Оаха дийшар ялат кийчдарах а тха кийчдарах а йола план кхоачашъярах дола хоамаш.

Оаха доккхал ду шох, деза новкъостий - мехкахой. Оаш даьхача толамех тоъам ца хулаш, дIахо а иштта къахьегалаш. ШерагIа йоаржае социалистически яхь!

Цаккха диц ма лелаш шун машаре къахьегам фийла лорабеш советски тIемахой хиларах. Цхьанна агрессора вIаштIехьадоалийтаргдац оаха хьаьнала къахьегача советски наьха вахар дохаде.

Кхы дIахо йодача хана а толамаш доахалда оаш, тха хьамсара мехкахой!»

ГАЙТУКИЕВ Саварбик».

Нохч-ГIалгIай АССР-а дукха бераш долча ноаноштa „Матерински слава" яха орденаши „Медаль материнства" яха медалаши яларах

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

(Юхедисар. Хьалхарчунга хьажа № 74 йолча сердало газета тIа).

«Медаль материнства» яха 2-ча степена медаль пхи бер а даь уж хьалкхедаьча ноанoштa:

1. **Аркадыева Сепият** — Грозненен Ленински района цIен нанна.
2. **Ахмадова Ираба** — Наурски района Алпатевски совхоза болхлочоа.
3. **Айбуртаева Яха** — Гудермесски района Гудермес яхача города цIен нанна.
4. **Абубакарова Хадижат** — Ножай-Юртовски района Максим Горький цIерах йолча колхоза колхозница.
5. **Андрюнькина Вера Федоровна** — Грозненен Старопромысловски района Артемовски элеватора болхлочоа.
6. **Бочалова Зина** — Грозненен Сталински района Черноречье яхача поселкерча цIен нанна.
7. **Борщикова Мая Махметовна**— Гудермесски района Белоречье яхача юртарча цIен нанна.
8. **Белова Надежда Ивановна** — Грозненен Ленински района цIен нанна.
9. **Висханова Зульца** — Шалински района «Новая жизнь» яхача юртарча цIен нанна.
10. **Воронкова Клавдия Степановна** — Грозненен Орджоникидзевски района цIен нанна.
11. **Гайтемирова Люба** — Курчалоевски района Курчалой яхача юртарча цIен нанна.
12. **Глумова Анна Романовна** — Шалински района Колхозное яхача юртарча цIен нанна.
13. **Геворкян Тамара Авансовна**— Грозненен Орджоникидзевски района цIен нанна.
14. **Гричухина Таисия Дмитриевна** — Гудермесски района Гудермес яхача юртарча цIен нанна.
15. **Гадаева Ламсет** — Ножай-Юртовски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
16. **Денилханова Марем** — Курчалоевски района Орджоникидзе цIерах йолча колхоза колхозница.
17. **Дадаева Тамара** — Шалински района Октябрьское яхача юртарча цIен нанна.
18. **Джебирова Медни** — Шалински района Сержань-Юрта яхача юртарча цIен нанна.
19. **Дзакаева Зулпа** — Надтеречни района Надтеречное яхача юртарча цIен нанна.
20. **Достова Мария Николаевна**— Грозненен Ленински района подсобни боахама болхлочоа.
21. **Дадаева Умри** — Надтеречни района Братское яхача юртарча цIен нанна.
22. **Закриева Заба** — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
23. **Идиева Банка** — Курчалоевски района 20 партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.
24. **Иорагимова Хазар** — Грозненен Орджоникидзевски района цIен нанна.
25. **Идигова Джука** — Грозненен Орджоникидзевски района цIен нанна.
26. **Итраева Хансари** — Надтеречни района Знаменка яхача юртарча цIен нанна.
27. **Исханова Аминат Алиевна** — Надтеречни района Горагорское яхача поселкерча цIен нанна.
28. **Ильясова Самри** — Ножай-Юртовски района Ленина цIерахча колхоза колхозница.
29. **Кутрашова Мединат** — Курчалоевски района Куйбышева цIерах йолча колхоза колхозница.
30. **Кашперко Нина Александровна** — Гудермесски района Новогрозненски яхача поселкерча № 2 йолча школа болхлочоа.
31. **Курунчуг Пелагея Пантилеевна** — Наурски района Алпатово яхача поселкерча цIен нанна.
32. **Луковенко Мария Степановна** — Наурски района фельдшерско-акушерски участе гIулакхе йолчоа.
33. **Мадаева Минги** — Курчалоевски района 20-ча партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.
34. **Матаева Лио Пиихасовна** — Грозненен Ленински района цIен нанна.
35. **Можигова Пасихат Дохаевна** — Сунженски района Орджоникидзевская яхача станицан цIен нанна.
36. **Мисирбиева Рая Вахаевна** — Грозненен Ленински района цIен нанна
37. **Маруева Хуржат** — Курчалоевски района «Путь коммунизма» яхача колхоза колхозница.
38. **Мусаева Кока** — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
39. **Магомадова Айша** — Шалински района Октябрьское яхача юртарча цIен нанна.
40. **Мусаева Хижан** — Шалински района Сержань-Юрт яхача юртарча цIен нанна.
41. **Махмудова Арвах** — Шалински района Герменчук яхача юртарча цIен нанна.
42. **Малигова Манжа** — Шалински района Герменчук яхача юртарча цIен нанна.
43. **Манкаева Изет** — Наурски района «Красное Знамя» яхача колхоза колхозница.
44. **Маматова Серия Багаутдиновна** — Гудермесски района Джалка яхача поселкерча цIен нанна.
45. **Марадуда Фекла Назаровна** — Гудермесски района Джалка яхача поселкерча цIен нанна.
46. **Недосекова Александра Федоровна** — Надтеречни района Горагорский яхача поселкерча цIен нанна.
47. **Начуева Саудат** — Курчалоевски района «Новая жизнь» яхача колхоза колхозница.
48. **Плотникова Мария Владимировна** — Сунженски района Орджоникидзевская яхача станица цIен нанна.
49. **Рамазанова Асият** — Шалински района Шали яхача юртарча цIен нанна.
50. **Сайдулаева Мария** — Ножай-Юртовски района Октябра 40 шу яхача колхоза колхозница.
51. **Сайханова Айзат** — Ножай-Юртовски района Октябра 40 шу яхача колхоза колхозница.
52. **Тумаева Зата Магометовна** — Грозненен Старопромысловски района цIен нанна.
53. **Троянская Фаина Степановна** — Грозненен Орджоникидзевски района цIен нанна.
54. **Тербулатова Даша** — Надтеречни района Знаменка яхача юртарча цIен нанна.
55. **Тангиева Тамара** — Курчалоевски района 20-ча партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.
56. **Тахаева Барет** — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
57. **Тен Мария** — Каргалински района Бороздиновская яача станица цIен нанна.
58. **Умалатова Саидат** — Курчалоевски района Куйбышева цIерах йолча колхоза колхозница.
59. **Умарсултанова Айна** — Надтеречни района Знаменка яхача юртарча цIен нанна.
60. **Фомина Мария Ивановна** — Сунженски района 19-ча партсъезда колхоза колхозница.
61. **Хакиева Бука** — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
62. **Хасбулатова Куса** — Надтеречни района Знаменка яхача юртарча цIен нанна.
63. **Хадуева Албика** — Ножай-Юртовски района Асламбек Шерипова цIерах йолча колхоза колхозница.
64. **Хайдарханова Югозмат** — Ножай-Юртовски района 20-ча партсъезда цIерах йолча колхоза колхозница.
65. **Хакимова Суба** — Ножай-Юртовски района Калинина цIерах йолча колхоза колхозница.
66. **Четверикова Татьяна Ефимовна** — Сунженски района Ассиновская яхача станицан детдоме гIулакхе йолчоа.
67. **Чермоева Хатимат** — Надтеречни района Братское яхача юртарча цIен нанна.
68. **Шикунова Нина Васильевна** — Грозненен Сталински района цIен нанна.
69. **Шайхаева Байхант** — Ножай-Юртовски района Асламбека Шерипова цIерах йолча колхоза колхозница.
70. **Шаипова Жавхар** — Ножай-Юртовски района Максим Горький цIерах йолча колхоза колхозница.
71. **Шахманова Куса** — Курчалоевски ройона Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.
72. **Эльмурзаева Айзази** — Курчалоевски района Ленина цIерах йолча колхоза колхозница.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель

И. АЛМАЗОВ

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь

М. КОМАРОВ

Кустанайски область. Хьалъеш латта руда тоадеш йола Соловски - Сарбайски комбинат Южни Уралерча металлургически заводашта аьшка руда лоаттадерех керттераяр хургья гаргагарча шерашка. Предприятешка хIанзле а кхаьчай цигара вохI бIаь эзарнел совгIа тонна дарегIа бедал. Сийлахь-боккхача Октябра 41 шу дузаш цхьа миллиони бIаь эзари тонна руда лургда комбинато мехканна.

Сурта тIа: аьшка рудах йотташ латта автосамосвалаш.

Е. ШУЛЕПОВА сурт

ТАСС фотохроника

Вахара сердал

Бийса- Хьо ма йий даиман писатела доттагIа, цун атта боацача балха, массанена а духтIавала гIерташ, хаддаза цо еча уйла йист хилар доаца теш!

Массехказ хиннад, сога эггара хьалха ладувгIар а, сона къахетам боацаш критика ер а хьо йолаш! Массехказ хиннад, сабелгало йоаллаш дIаяьнна хье дIайодача хана, наб-са доацаш даьхача сахьаташа тобинз нагахьа мугI ца буташ ядача кIайча кхаьхата листашта бехк булача хьисапе хьо бIагахьежаш!

Бакъда, корага а вена, тахан со хьога хьежаш, хьа саьккхача сатемга лерг дилла ладувгIаш латтача хана, со хьогара хьехам эшаш, Iа сай са айделга дехаш вац, ва бийса. Йоккхача уйлаша, дет тIа латтараша хьалбизаь ба са кер.

Аз сакъерд хьоца, бийса. Вахара илли хоз сона хьогара. Шорттига Iа мел яхаш дола шарх, сийлахь-доккхеи бIаргашта гуши дола хьа гIулакхаш дIаязде низ кхоачаргболаш перо укх дунен тIа хургбий хьогI, аьле, хеталу.

Уккхаза, хIанз со латтача метте, ер тха цIа даггIача метте цхьан хана къаьна нохчий юрт хиннай — Бухан-юрт. Цу юрта теIIа хьо тIаенача хана, къулбехьара баьде бийса, шийгарча денал баьдегIа хетацар хьо къеча лоамарочоа.

Фу хилар укхаза? Бухан-юрта тIалаьттача баьдеча бийсах фаьлгаца ювццал хоза, бIаьстан юрт яь дIаоттаяьр малав?

Из даьр вай Парти, халкъ, адамий кулгаш да.

Са истола тIа лампа баьццарча сердалона кIал дада са газеташ, «Правда», «Грозненнски рабочий», «Ленина никъ», «Сердало».

Доккхийча алапашца яздаь газеташ тIа латтача дешаша дог гIоздоах — «Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Пленумах бола информационни хоам», «ССКП аргIан йоаца XXI-гIа съезд гулъярах».

ТIайоагIача хана хургдолчунна тIера а яьле, са уйлаш тIайолх дукха ха йоаццаш дIадахачунна. Из яр, хIанз санна, вай «Правдан» оагIонаш тIара, хьаькъалеи бакъи долча дешашца Парти ший халкъаца дагаювлаш хинна ха.

Партен ТкъоалагIча Съездо белгалдаьхача сийлахь-доккхийча гIулакхех вай вахара гуччахьара программа хиннай, цар гарга дигаьд коммунизманна, турпалерча къахьегама дегаш ура оттадаьд вай Сийлахь-йоккхийча Даьхен тIа дахача халкъий.

Къаьстта белгала, еза, сийле йолаш я партен ТкъоалагIа съезд нохчашта ,гIалгIашта, калмыкашта, карачайцашта, балкарцашта.

Цу къамий автономи юхаоттаярах дола дош цу исторически съезде къоастадир. Партен ткъоалагIча съезда багенца юха а халкъашца дагавувлаш вар Ленин.

Цу хана денз дIаяха ха эзар денал дукхагIа яц. Цхьабакъда дуккха эзараш бола вай писателаш из ха дIаязъе эттача, цар кхуврдацар цу лоаццигача ханна вай нана-даьхен лаьтта массайолча миIинге советски наха хьадаь хIамаш дIаязде.

Баьццарча сердалоно хьалдаьккхача истола, сай газеташта юхера хьал а гIетта, со юха а сай цIен дIадехьарча саьнгта дIавода, корах арахьежача Черноречченски бийсан боадонца сона бIаргагу йоагача лампай, хьалдеча гIирсий тамашне доккхеи хозеи сурт. Цу суртаца бIаргагу вай деной къовсамеи къахьегамеи чIоагIал, халкъан хIама хьадеш дола доккха хьаькъал, вай партен уйлан, йоккхал, кIоаргал...

Массехк ди хьалхагIа, Черноречье сай лоалахошца латтар со. Сарахьа вIашагIкхийтта цхьацца дувцаш а, гаьна йоаццаш кIалхахь ухкача мехкдаьттан промыслашкеи химически заводеи йоагача лампай сердалах сакъердалуш а латтар тхо.

Черноречьен цу сийрдача лампашка а хьежа, къаьнарча Бухан-юрта ваьхача нохчий воккхача саго къамаьл доладир. МугIарех волча саго ду моллагIа дика кхетадеш дола къамаьл дар цо даьр. Цхьа хозде гIерташ дувцацар цо.

Цо дийцар вIаштIара даь нийса цIенош дола хIанзара Черноречье йиллача хьалхагIа хиннача Бухан-Юртах дар.

— Нагахь санна со къона волча хана вай вахар иштта хувцалургда сога аьлча, аз аргдар, из дика фаьлг ба, цхьабакъда, фаьлга тIа дувцар бакъ мича хул, аьнна.

Ийнашта меттел кхалнаха кIийленаш ехкар цIеношка. ЦIенош а санна, нийса йоацаш, гоама яр улицаш. Москашка кхаччалца чархаш чуйолхаш хотта хулар улицашка.

Тхоай лаьтта дика, дIаьхий долга ховра тхона. «Доаго даьтта» дошув а хиле бIаьхийча наьха кисашка додар, цхьабакъда, бийсана лампа сага йиш йоацаш дукха цIенош-м дар. Юкъ сеттаеш, са тессача хана денз бийсан боад чIоагIбаллалца лаьттанца къахьийгача, бIаьсти яллалца даа ялат тоъацар. Баьде бар тха кхетам, хIама гацар тха бIаргашта, бакъдар мишта лохаргда хацар тхона.

Революци хилар. Грозненски болхлоша бакъдолчунна тIабода никъ хьахьекхар тхона. Царца цхьан бакъдолчунга кхаьчар тхо, кортамукъа даьлар тхо. Цу хана денз Ленина хьахьекхача новкъа долх тхо. Сийрда, хьалха хинначоа юхе довзаргдоацаш дика да вахар. Иштта, хьалхагIа дийцача фаьлг хетаргбола хIамаш да хIанз вайна гураш.

Цу завода болхло ва са воI. Грознерча болхлоша, доттагIаша къахьегама говзал Iомаяьй цунна. Ер да тха цIа. Цучу я тха квартира. Паркетни ийнаш да цун. Къона волаш сона хеза а дацар уж тайпа ийнаш. ЦIагIа массанахьа а сердал дIакхачийта ца могаш тхьовра хинна феткена лампа яц тха цIагIа хIанз йоагар, сийрда электричество я. Москвен оаз хоз сона сай цIагIа радиоца. Эза тай санна нийса я улицаш. Бийсан а дийнахь санна сийрда я уж. Ванни я тха цIагIа. Сай хана, кхийначул тIехьагIа мара йовзанзар сона бани.

Къаьнара зама ца яйзачоа долла хIама массаз а хIанз санна хиннад аьнна хет. А, иштта хиннадац. Iазапе, баьде, дуне дозва йиш йоацаш дар хьалха къахьегама сага вахар.

Дукха дийцар цу сарахьа са къаьнача лоалахочо. Тховсара къаьстта дика дагадоагIа сона, бIаргагу цо дийцачун сурт. Цо йоахар, хIанз Черноречера яр санна больница, цигара яр санна хоза клуб, йоккха школа кхыметтел Грозне а яцар хьалхарча хана. ХIаьта боккхийча наха даь ЦIа санна дола гIирсаш-м Кавказе е губернатора а, е миллионер хиннача Чермоева а дацар.

Бакъдар цо дийцар.

Са корах арахьежача гаьний боадонашта юккъе гIолла бIаргагу лир доагаш санна тамашийна хоза йоага промыслайи заводийи лампаш. Гаьнара хьахоза Iаьржа доагIача хи тата санна хьахоз заводо цхьатарра доаха са, цун детталу Iалаьмате доккха дог.

Уллув латт лакха урагIьяха башнеши цIенош дайтача краний болата мIараши. Йижар приемника чу Кремлера лийкхача Советски Союза гимна оаз. Тхьайса уллача поселкан тIо теха йолча улицашка гIолла сихха шоай сменах балха болхача дуккхача наьха зовне таташ да хьахозаш. Къона я завод, къона я заводера болхлой кадраш а. ДукхагIа бараш вай комсомольцаш ба уж, хувцамаштеи коталонаштеи йоккхий планаш оттаяьча партен тIехье я из, ший кулгашца кIаьд ца луш вай Даьхен низ бебош йола мехка болхлой класс я из.

ГIозъяьнна гIар айяь са кора кIалгIолла болхача кагийнахацеи мехкарашцеи вода къаьнача нохчочун воI.

Дас каст-каста оал цунга заводах, хьай балхах лаьце хабар дувцал вайна аьле. Дукха ха йоаккха цо лерг дилла воIага ладувгIаш вагIаш. Дукха довзаш ва воккха саг а. Цхьабакъда фо оалаш йолча газах спирт мишта доаккх а хIаьта спиртах чIоагIа хIамаш мишта ю а — цхьаккха дича а кхетац воккха саг. «Теш со оаш дувцар бакъдолгах а, хIама деш шо хиларах а, — йоах цо,—цхьабакъда, ший ханнахьа деша кхетам ца хинначо хIанз оаш яхар кхетадергдоацаш, селла сиха йода ха, селла хьаькъал долаш хиннаб нах».

Дукха ха я бийсанна болх бу смена тIехъяьнна. Са-белгалонах гучадаьлар ломаши баьде-цIе бос бола Беш лоама кортеи. Цхьабакъда, хIаьта а йоагIаш яц наб. Ма сакъердам бар-кх вIалла Iо а ца вужаш, уж доккхий балхаш деш йолча еррига сменашца а волаш вахилга. хьайна гуччахь урагIйолхаш латтача кердача заводийи цIенойи гIишлонашка хьежилга, сийнлуш латтача аренашка, сага лоIамо карадерзадаьча доккхийча хиша боарам боацццаш шерача вай мехка телача сердалонга хьежилга.

ЦIаькха а бIарг тIаэттар са Iуйранга ваьннача сона селханара а хинна дадача газетий массаза дарал санна доацача керта йоазошта. ЦIенхоштта, лоацца мугIарч да согахьа хьежараш: «Дувца оттадаь дош СССР халкъа боахам 1959—1965 шерашка дегIабарах йола контрольни цифраш» яхар а долаш йола ССКП аргIан йоаца XXI съезд хьаеллийла 1959 шера 27 январе». Уж цифраш хьалхагIа хьа ме хоз дикагIа хет, къовсам а лоаттабеш вай кхача дезача гарггарча кхоанен сурт хьалхашка оттаде.

Идрис БАЗОРКИН.

Доазол дехьара

Халкъашта юкъерча гIулакххех

Машар бахьан

Гаьнарча Малхбоале латта къовсам

Гаьнарча Малхбоале морхаш кхоталуш латт. Тайваньи, форда берда йисте дада Цзиньмыньдаои, Мацзудаои яха китайски островаш мукъадалара духьале е тIертача Американ ВIашагIкхийттача Штаташа лелаю тIема провокацеш я цу районерча машара кхерам тIатувсар. Китайски Халкъа Республикана духьал оттаяь латташ хургйола американски базаш царех хилийта гIерт Штаташ.

ЦаI шоллагIчоа тIехьа долаш леладу американски империалисташа халкъа Китайна духьалара гIулакхаш. Китае хиннача граждански тIема шерашка Чан Кай-ше ординт кIалхаръяккха йолаенна, Тайвань караерзайир США-с, хIаьта КНР — законах йоагIа паччахьалкхе хилар тIа ца эцаргареи шоаш яхар деча Чан Кай-ши паччахьалкхенца «новкъостал дарах» 1957 шера оттаяьча трагикомически договорагареи йолаена а Тайвана районе хIанзара агресси йолайир цар. Нагахьа санна Чан Кай-шецара союзи Китай законах йоагIа паччахьалкхе хилар тIа ца эцарах йола кхоане ца гу политикеи эггара хьалха ВIашагIкхийттача Штаташта зе дагь а хIанз зе деш а хинаяле, американски доал деча гIозараша хIанз тIема провокацеш йолаяро беррига юкъара машар къерама кIал а оттабу, деррига халкъий гIулакха зе а ду.

Къаьстта цу гIулакха теркам тIабохийташ да масса долча мехкашка хIанз укх сахьата эггара дукхагIа довзаш дола документ — СССР-а Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс США-н президентага Д. Эйзенхауэрга яхьийта послани.

Эггара даькъалагIа долча гIулакхаша: берригача юкъарча машарах йолча йоакхоно ше кхайкаяь я Н. С. Хрущева послани. Цо лерхI, цхьан оагIорахьара, Гаьнарча Малхбоале США-с леладу гIулакхаш бахьан долаш эттача цIенхоштта рча хьала американски правительствони американски халкъеи теркам тIабахийта а Тайвана районе тIаэтта кхерам дIабаккхарна чехкка динза дарiгдоацар дарна уйла тIаяхийта а, хIаьта шоллагIча оагIорахьара, агрессорашкеи кхыча мехкашка царна тIехьа мел барашкеи хьалхехьа а хайта дезаш дар дIахайта а.

Тайвана районе этта кхохкам дIабаккха йиш хургьяц цигара американски эскараш а американски флот а дIадаккхарца мара. Нагахь санна США-н доал деча гIозараша из ца дой, нагахьа санна америaнски паччахьалкхе тIема наькъа тIаюга агрессивни низ котбоале, тIаккха Китаян оагIонгахьара кхийтта ца Iеш, чIоагIа хIама кхетаратья агрессорашта. «Вай мехка сийлахь-йоккха доттагIа, союзник, лоалахо йолча Китайски Халкъа Республиках латар — Советски Союзах латара ниййса да. Ший декхар тешаме чакхдоаккхаргдолча вай мехко шийна де могар дергда халкъа Китайца цхьана шаккхе а паччахьалкхе кхерамах лораярна, Гаьнарча Малхбоале машар лорабарна, дерригача дунен тIа машар лорабарна» аьлар Н. С. Хрущевс, цунца дерригача Советски халкъа уйла дIа а кхайкаеш.

Советски правительствонна кертелаттачун послани вай мехка а цун доазол арахьа а, къаьстта Азеи Африкеи, берригача наха могайир. Азерчеи Африкерчеи мехкий халкъаша, дукхагIча даькъе цар правительствоша а, ший бокъонаш бахьан долаш Китаяс лоаттабу нийсхон къовсам беррига хьаллоац, США-н агрессивни провакацеш чIоагIа харцъю, машар безаш, Советски Союзе хьалхехьа а хайтанза дарiгдоацаш ВIашагIкхийттача Штаташка дIахойтар могаду. «Алеф-ба» яхача сирийски газето йоах, Iарбий халкъаша «дувца ца дезаш йизза хьаллоац халкъа Китаян позицеш». Цунца дувзаденна цо дIахо дувц: «США-с китайски халкъа духьал моллагIа бале а тIема кхерам боаккхе, цIерца ловзар ду, хьаькъал доацаш бола тIом хьебераш хIалакбара тIехьа лоаттабеча къовсаме цIаккха ца хиннача тайпара халкъаш кхотадолийтаргда цо», яхаш.

ВIашагIкхийттача Штаташка яхьийтача советски посланен нийса мах беш хилар белгалдоаккхалургда США-н печата тIа яздечох а, атлантически блока кхыча мехкашка яздер ца хьоадича а. Масала «Уолл-стрит джорнэл» яхача американски газето 10 сентябре яздора, «Советски премьера посланес дукхача американций тешам болийт дунен халкъашта юкъера кхохкам касталашха меллургхиларах», яхаш. ТIехдаьккха дувц аьнна ала йиш яц, США а Малхбузен кхыча мехкашка а мугIарех болча дукхагIча наха Тайвана районера гIулакх машарца дIадерзадар а деза, американски тIема провокацешта духьал а ба аьлча.

Уж уйлаш низболаш я, уж теркал ца йича баргбац США-н доал деча гIозарий викалаш. Из иштта хиларах тешал деш да 11 сентябре президента Эйзенхауэра радиоца даь къамаьл а. Гаьнарча Малхбоале США-с лелаеча тIема провокацеша кIоаргга хьоабаьча американций са теде веннавар из, США-н правительство «машар безаш» хиларах тешабора цо уж. Цхьабакъда из духьал да Гаьнарча Малхбоалера американски политика бакъе гIерташ Д. Эйзенхауэра даьча къамаьла. Цунца цхьана президента цу къамаьло хайтар США-н доал ду гIозараш Китайски Халкъа Республикана духьалара тIема провокацеш дIахо яхьа уйла йолаш хилар. Цу тайпара, президента Эйзенхауэра даьча къамаьлага ладийгIача, цу наьха хьаькъал долча оагага ладувгIа уйла йолаш яц США, берригача машара кхерам тIатоссаш дола Гаьнарча Малхбоале ше доладаь тIема провокацен гIулакх дIахо а кхухь цо.

Укх тIеххьарча шин шера машар бахьан, тIом хьабераштa духьал кхозалагIа овтта дезаш хул халкъаш. 1956 шера империалисташа суэцки авантюра йолайича эггара хьалха духьал айттар халкъаш. ТIаккха халкъаш сийленца котдаьлар. Машар бахьан лоаттабеча къовсиме халкъаш шозалагIа котдаьлар укх шера аьхки. Цхьабакъда из котало американски-английски эскараш Ливанереи Иорданереи арадахарца чIоагIъе а Iалашъе а езаш-м я. ХIанз кхозалагIа тIом болалуш латт машар бахьан. Цу тIем тIа халкъий оагIонагахьа ба низ, нийсхо, бокъо, вешта аьлча котало йоаккхаргйола кертера мел дар.

В. ЗАГЛАДИН.

Китайски Халкъа Республика. Китая Народно-Освободительни Эскара тIема-форда царча низий торпедни катера командир Ван-Цзя-фа чанкайшистски кематIа залп тоха кийчлуш ва.
Синьхуа агентствон сурт.
(ТАСС-ан фототелеграфаца хьайийцад сурт).

Китай кхералургьяц!

Iарбий Малхбоален гIулакхашта Американ ВIашагIкхийттача Штатий правительство эхь дайна чугIертаро эгIаз дига, дорхденна дар деррига дуне. Бакъда, цу дешах кхы хьаькъал чу янзар США-н правительство. Из юха а мамогта тIом хьоабе оарцагIа яьнна хьувз.

Китая чурча хищца ядаш а, цун лаьттанна массехк миль мара гаьна йоацаш а йолча островаш тIа чанкайшистий бандаш чIоагIъе гIодеш ба хIанз американски агрессораш. ДегIал вена моастагIа, цIагIа чура моастагIа къаьстта кхераме ва. Китайски а да доаккхаш къаьна кица: «Хьай оагIоца хар а делла улла хийра саг лоалургвий хьога?». Китай халкъо чIоагIа дIаккхайкадаьд Цзиньмыньдао а Мацзудао а яхача ший островаех моастагIашка тIема базаш яйтаргьяц а, аьнна.

ХIанз дукха ха йоаццаш Китая халкъа мукъален эскаро дикка хIама а теха Iомабаьбар чанкайшисташ.

Из дезадаланзар океана дехьарча цар даьшта - американцашта. Тайвань а, Цзиньмыньдао а, Мацзудао а дукххача бIаь шерашкахь Китай мехкаца лоархIаш хиннилга а, хIанз йолаш йолга а дерригача дуненна ховш доллашехь а, «керда лаьтташ дIалувц» аьнна Китай бехке е эттар американцаш.

Китая островаш Китаях «лорае» кийчлуш ба американцаш. Цар тIема кемаши самолеташи яхкийтай Тайваньски проливе. Тайвана къулбехьенгахьарча даькъ тIа Iобессаб дукха а американски бIу.

Цхьабакъда, Iалаьмате йоккха а, адам дукха дахаш а йола Китай кхераюлургьяц. Массаз а ший хиннача ший лаьттана доал де низ кхоачаргба цун. «Американски бIу, дIабала тха лаьттара, йита Тайвань!» — йоах 600 миллион долча Китай халкъо.

Китай цхьаь яц. Ийшшача хана цун оагIув тешшаме хьаллоацаргбола доттагIий дукха ба Китая.

Халкъа Китайна тIаккхувдаю тIоамараш дIаяха! Сацийта Дальни Востоке лелаю провокацеш!» — йоах дерригача дунен тIарча халкъаша. Советски халкъ диззаь Китаягахь да — из бакъду Дальни Востокерча американски провокацешта, духьал городашка, юрташка хиннача митингаша.

США президент волча Д. Эйзенхауэрга ше яхьийтача Послане тIа Н. С. Хрущевс дIаккхайкадаьд: «Тха мехка йоккха доттагIа, союзник, лоалахо йолча Китайски Халкъа Республиках латар — из Советски Союзах латар да».

СССР-а, США, Китая низ оарцагIа а баьккха, Дальни Востоканна тIаэтта тIема кхерам дIабоаккхалургболаш, хьаькъалца хила, тувлаеле ма хьувза, йоах, вай правительствос США-н правительствога.

ООН генеральни секретарага Д. Хаммаршельдага А. А. Громыкос дахьийта письмо

Нью-Йорк. (ТАСС). 15 сентябре Генеральни Ассамблеян XXIII сессе хьожаяьча СССР-а делегаценна кертелаттача А. А. Громыкос ООН генеральни секретарага Д. Хаммаршельдага письмо дахьийтад. Письмо тIа язду:

Советски Социалистически Республикай Союза правительствос тIадилларах СССР-а делегацес Генеральни Ассамблеян XXIII сессе дувца оттаде дIадойт лоархIамеи сихеи долаш лаьрхIа ер дош: «Атомнии водороднии герз тахкар соцадарах».

Духтавоакхаш долча записка тIа белгалдаьд из дош сихха къоастаде дезаш хилара бахьанаш.

Американо-чанкайшистски пиратий керда зулам

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствос хьахайтачох, американски тIема кемо лора а деш, Фуцзянь долхаш хиннача чанкайшистски тIема 8 кемо «Цзиньлиюань» яхача чкъаьрий лувцача кеманна дов дир. Кема фордал дахийтар, цутIа хиннача 18 сагах виъ саг вийр, шиннена хала човнаш хилар. Дийна бисараш лодкашца кIалхар баьлар. Китаян форда-тIема флота командованес дахийтача кемаша хьабаьхар уж. Американски кемаша лора а беш, Китаян форда берда йистошкарча районашка гIаьрал деш лелача чанкайшистски пираташа даь цхьаькха а зулам да из.

Чанкайшистски эскараша даьча цу зулмано чIоагIа эгIаз бигаб Китаян форда йистошкарча районашка баха нах.

Сямыньски порте латтача чкъаьрий лувцача 150-нел дукхагIа долча кеман тIара 200 викал а гулвенна, митинг йир. Американо-чанкайшистски пираташа леладу зулмане гIулакххаш чIоагIа эгIаз бахарца харцдеш ба уж.

США тIема кийча хиларах курал еш ва Бракер

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Гаьнарча Малхбоалерча мехкашка гIолла шегобоаккхаш, США-н тIема министра Гуаме тIема къамаьл дир. КНР-а духьаларча агрессивни гIулакхашта тIахьехаш, американски инаралаша даьча къамаьлашца дужаш дар цун къамаьл. Ассошиэйтед Пресс агентствос хьахойтачох, США «меттахьа хIама тоха» могардолаш а «берригюкъарча тIема санна, иштта цхьан мехкацарча тIема а» кийча йолаш хиларах доккхал деш къамаьл дир Бракера.

Керда бюллетень

Арадаьннад 1958 шера хьалхарча ахшера нефтеперерабатывающии газовии промышленностен управленей предприятешка социалистически ях дIаяхьарах дола бюллетень.

Бюллетена тIа дувц «Сунжанефти», «Октябрьнефть» яхача управленейи Гудермесски нефтепромыслайи нефтяникаша даьхача доккхийча толамех. Цу нефтяникий цхьайолча бригадий дикача балха опытах а яздаьд бюллетена тIа.

Ачалкхера № 21 йолча буровой бурильщика заместителa нов. Евтушенко ший балха тIа волчча даькха сурт а долаш ши иллюстраци а я бюллетена тIа.

М. РАШИДОВ.

Китайски Халкъа республика. Америкaн ВIашагIкхийтта Штаташ Китая чурча гIулакхашта юкъегIертара духьала демонстраци яьй Пекине бахача наха. Демонстраце дакъалоацаш хиннараша хьаллаьцай КНР Паччахьалкхен совета премьера Чжоу Энь-лая Тайваньски пролива районерча хьалах лаьца яь заявлени.
Сурта тIа: демонстранташ лозунгаш кхайкадеш ба.
Синьхуа агентствон сурт.
(ТАСС-ан фототелеграфаца хьайийцад сурт).

Цзиньмыньдао районера гIулакхаш

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствос хьахойт: американски кемаша лора а деш, 13 сентябре 3 сахьати 48 миноти яьлчеи 16 сахьати 20 миноти яьлчеи Цзиньмыньдао яхача острова тIа эскар тIаоза делар чанкайшистски транспортни кемаш. Фуцзяньски фронте Китаян Халкъа Мукъален эскара артиллерийски доакъоша цхьатарра йоккхий топаш йийттар царна. Йийттача топаша толхадаь чанкайшистски транспортни кемаш доассаде ца кхувш, юхадахар.

Дош деннад — из кхоачаш а хургда

Массаз санна, Iийрийна балха хьабаьхкар Грознерча «Сельэлектрострой» яхача строительно-монтажни конторан къахьегамхой. Шо-шоай балхашка уж дIа-юха бийкъа балале партийни организацен секретара нов. Кульков Александра болхлошка дIахьийр красни уголоке гулле аьнна. Из дар 15-ча сентябре Iийрийна 8 сахьат доаллаш. Болхлой цу сахьате вIашагIкхийтар.

Къахьегамхой собрани хьаеллаш къамаьл дир нов. Кульковс. Цо белгалдаьккхар цар дIабахача бархI бетта даьха балха толамаш а юкъера дIадаханза даргдоацаш дола кхоачамбоацараш а. ДIахо къамаьл деш докладчико аьлар: —

— Советски Союза Коммунистически партес советски адамашта хьалхашка оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдарна воай балха хьинар кходергдац вай. Уж декхараш тIеххоачашдарга хьажжа айлургба вай паччахьалкхен экономически низ а халкъа вахар а.

ХIанзалца даьхача балха толамех са тедаь ца Iеш, Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революцен 41 шу тIаккхоачаш вай сельэлектростроя строительно-монтажни конторан болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхе бараша дош ду 7 ноябре 11 бетта йола паччахьалкхен план 101 процент кхоачаш а еш, ер лохера декхараш кхоачашде: Производственни предприятей комбинатий балхаш 7-ча ноябре 101 процент кхоачашъе; Наурски прорабски участках ханна 10 квт кхаччалца напряжени йола электро-провода лини хьатоха; Наурски районе электрофикаци йилла йисте а йоаккхаш, Ищерскерча Наурски совхозеи «Октябра 40 шу» яхача колхозеи промышленсеташка ток йилла; Надтеречни районера высоковольтни линен строительство йисте а яьккха, Зебель-юрт промышленни сетех хьатоха а хIаьта Надтеречни совхоза животноводчески постройкашкара электрофикацен монтажни балхаш йистедаха, Первомайски района Ленина цIерахча колхозера сетий капитальни ремонт йистеяккха, иштта Курчалоевски района промышленни сетех Курчалойи Майратупии яха юрташ хьатоха; Назрановски участкера беррига балхаш йисте а доахаш, Сунженски района станце Ассинскии, Серноводскии яхача юртий промышленни сетех хьатоха. Назрановски совхоза промышленни сетех Iаьли-юрти Экаж-къонгий юрта хьатоха, иштта кхы дукха а.

Коллектива хьалхашка оттадаь декхараш Iодийшачул тIехьагIа «Сельэлектростроян» керттерча инженера нов. Мироновс къамаьл а даь аьлар: Дош деннад из кхоачаш а хурга.

А. ДОДОВ.

Дешар доладеннад. Учебникаш дац. Малав бехкевар?

Дахача шера гIалгIай бераш деша даьгIача школашка холонаш хилар наьна меттала дола учебникаш ца хилар бахьан долаш. Ер дешара шу доладалехьа Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийцад массехк тайпара дола учебникаш. Цхьаккха шеко яцар уж книжкаш ханнахьа школашка дIаккхоачарг мичад аьнна. Цхьабакъда... ца хийттар хилар цу гIулакхах. Дешара шу доладенна кхо кIира гаргга ха яьннай. Дешархошка, наггахьачунга мара, наьна меттела дола учебникаш дац.

— Школе наьна меттала е учебникаш а дац е программаш а яц,— дувц Буро-кIалхарча 8 шера йолча школан директоро нов. Ведзижевс.— ГIалгIай меттала грамматика (I дакъа) цаI мара дац, из а наьна мотт хьехаш волча Ужахов Iумарас Грозне ваха ийца а да.

Кантышеверча школе гIалгIай метта грамматика дерригаш а 7 учебник мара дац. Ужаш а хургдацар цигача гIалгIай метта хьехархочо Осмиев Яхьяс дена децаре. Вай доаладаьр цхьа-ши масала мара дац. Кхы дикагIа дац гIулакхаш вокха школашка а.

Доацаш да учебникаш Наьсарен района книжни тикашка а. Укх деношка Наьсарен районни книжни тикаь чу хилар со. Аз цигача яькхача 20-25 минутах иттех саг чувера цигача наьна меттала учебникаш хетташ.

— Учебникаш дац, — хоз царна массанена а продавецо луш дола лоацца жоп.

— Маца хургдолаш да уж?

— Оаха Грозне заявка Iояхьийтай, маца хургда хац.

Иштта «во никъ» а хиле юхаболх дайи-ноанойи. Иштта «во никъ» хул цар август бетта денз хьа.

Шоана ма моттадда иштта дола хьал учебникаш ца тоъаш эттад. Ак, учебникех йизза я респубпликански «Книготоргa» база. Малав-хьоагI цу гIулакха бехкевар?

Из гIулакх тахкавелча геттара дIаьхделар из. Наьсарен райОНО заведующес нов. Гайтовс дешара Министерстве учебникий хьакъехьа яхьийта заявка шийна мел книжкаш эш ховш яцар. Шийна дагадеххача бесса Iоязъяьяр цо уж цифраш. Грозне заявка кхаьчар дешара шу доладалалехьа дукха хьалха, цхьабакъда цул тIехьагIа денз нов. Гайтовс дукха сагатдаьдац цу гIулакха. Министерствера заявка респотребсоюзе кхаьчар, цигара книжкашта волча инспекторо нов. Бовыкинс республикански «Книготорге» товаровед йолча нов. Ованесовага яхьийтар из, цигара «Книготорга» базан заведующи волча нов. Богачевга кхаьчар из. Никъ-м бIаьха ба бихьар. Заявка тIа хинна учебникаш гаьнна тоъал доацашехьа а, ужаш а ханнахьа хьалдахьа маганзар Наьсарен райПО-на. Цул совгIа цхьадараш вIалла дIаэца ца тугаш а хилар райПО болхлой. Иштта, 29 июле Наьсаре дIаэца а ца тугаш Грозне юха дера 1100 экземпляр подготовительни класса арифметика. Халла, респотребсоюз цу гIулакха юкъе иккхачул тIехьагIа мара дIакхачанзар уж учебникаш Наьсарен районе.

Нагахьа санна школашка дIакхаьча учебникаш тоъаш ца хилча цIаькха а заявка яла мегаргъеций? Яьяц из заявка нов. Гайтовс. Иштта хьалаша хьахойт Наьсарен райОНО, эггара хьалха цун заведующи нов. Гайтов, ший школашта эшарий йоакхо еш йоацилга. Наьсарен райПО-с книжкаех (царца учебникех а) башха «пайдана товар» лархIац. Цудухьа райПО-н болхлой сагота а бац тикашка дохкаш учебникаш деце а. Кхыметтел укх дешара шера лаьрхIа шоаш масса учебник дехкад а хац царна-м. Циггача юкъегIорта везар хьо, нов. Гайтов, Iа а ца йича хьан ергья цу гIулакха йоакхо. Бер дийлхача мара мичахов нанна цунна фу эш.

Iал. КОСТОЕВ.

Бахача наьха йоакхо еш

— Фу хет хьона, новкъост, йисте дарг дий хьогI вай цу йиллача хана, — цхьан беттеи-ах беттеи? — аьнна хьттар каменщика Новозинский Владимирас шийца болх беш волча Бабаянщага.

—Бакъдар аьлча, цхьа бутт ах бутт вай укхаза боаккхарг-м бац, Володя, — хьдда аьлар хьатIаэза латтача строй материала бIара хьежаш латтача Бабаянца. — Ай, Володя, гаций хьона вай гIончий миштаб, — аьнна тIатехар цо, чIоагIа балхаца безам болча наьха уйлаш кертачу а есса Абкаев Абухаи, Шахтиева Зайнаби, Хамидова Рамизаи латтачахьа кулг дIа а лостадаь. Уж бар тайп-тайпарча балхаш тIа болх беш бола болхлой. Ишттача уйланца хьалде доладир цу Респотребсоюза стройуправленен зIамигача бригадо Курчалое дуа хIамаш дохкача тикана лаьрхIа дола цIенош.

Цу зIамигача коллективацарча хIара болхлочо 150 процентал чухьнахьа кхоачашъяцар ший дийнахьара норма, цхьабакъда, цхьаболчар 200 процентата а кхоачайора из цкъаза.

ДIадаьлар 22 ди (45 денна меттел). Йисте даьлар хьалдетта 2—3 продавеца лаьрхIа дола района тикан типови цIенош а. ЦIенача уйланца, цунах дот а лазаш баь болх из болга ховргда цIеношта дIабIара хьажача: хозача формах, кирпишк нийса а юллаш, кирпишкашта юкъе арахьарча оагIорахьа ов а деш деттад уж.

Дукха ха ялалехьа кердача тика чу тайп-тайпара продукташ эца аха йиш хургья курчалоевций. Из я партеси правительствоси бахача наьха еча йоакхонех цаI.

ТIеххьара балхаш йисте доалаш: басараш хьокхаш, штукатурка еш латт Курчалое лакхехьа йийцача стройуправленен болхлоша хьадеш латта цхьаькха цIенош а. Уж да района книжни тикана лаьрхIа хьалдеш дола керда цIенош. Сентябрь бутт бовлехь эксплуатаце дIадала лаьрхIа да уж. Цу балха участке а я дикача балхаца ше дIайовзийта, дукхагIа бараш кагирхой юкъе а болаш йола Резаев Ивана хьалхле лелаю коллектив. Цу коллективаца ба комсомолец, къона специалист, моляр, дийнахьара норма 170 процент а кхы тIех а кхоачашъеш вола Греков Анатолий, иштта дика болх беш бола штукараш Бусан, Горшин, хIаьта тайп-тайпара балхаш деш йола Мовлаева.

Цу тайппара тIехьара балхаш даь йисте довла доахк района книжни тикана лаьрхIача цIеной (Шаьла а Шаьлан райцентре). Хьалде доладаьд цига района хозяйственни товарий тикана лаьрхIа дола цIенош а.

Цу масса йолча объекташкарча балха тIахьожаш, цар хьалхле лелаеш ва респотребсоюза стройуправленен прораб Костоев Муса. Ала дезаш да, ший балхах дика кхеташ а, нахага боаггIача тайпара болх байта ховш а Муса хилар бахьан долаш, наьха балхацара безам лакх а луш, уж доккхий балха толамаш цар даха тарденна хилар.

С. КОТИЕВ.

ФИЗКУЛЬТУРЕИ СПОРТИ

Нохч-ГIалгIайчен спортсмений керда хьокхамаш

ТIеххьарча шин-кхаь дийнахьа еррига уйла тIа а яхийта хьожаш бар вай республикера физкультурацеи спортацеи безам бараш Нохч-ГIалгIайчен шоллагIча спартакиада леламга. Грознерча стадионашка, спортивни залашка, хьежоргех топаш еттача тирашка командни а личнии а хьалхле яккха чIоагIа къовсам лоаттабеш бар республикан спортсменаш.

ЧIоагIа безам а болаш хьежар зрителаш Орджоникидзе цIерахча стадионе 16-ча сентябре кхозза (тройной) тоссаваларах спортсменашта юкъе лаьттача къовсамга. ХьалхагIа тоссалуча хана гIалат ваьннав аьнна судахочо ца лоархIаш витар динамовец Гусаков, цхьабакъда, шоззагIа из тоссавелча 14 метри 59 сантиметри тIехьашкахьа-м йитар цо. Из я керда республикански рекорд — хьалха хиннача рекордал 3 сантиметр тIех а йолаш.

ШоллагIа моттиг яьккхар цу видах «Буревестник» общество легкоатлета Смеркаловс (14 м 48 см).

Кхалнаьха групе 200 метр бовдарах, 26,5 сек. мара ха ца йолеш, хьалхара моттиг яьккхар спорта мастера Казанцевас («Урожай»).

Сакъердаме чакхъяьлар боксах йола состязанеш а. Шоай веса категорешка хьажжа республикан чемпионаш хилар «Труд» яхача обществон спортсменаш Ангольцев А., Эльдерханов У., Белячков В., Феронов Б., Воропаев И., Вартанов Г., Торчинов М., Алексанов В., Моребис В., Железняков А.

Ерригкомандан хьалхле а «Труд» обществога кхаьчар, шоллагIа моттиг — «Урожай» обществога, кхоалагIа яр — «Буревестникага».

Волейболах котъяьннай кхалнаьха а маIача наьха а «Буревестника» командаш. Футболах а цIаккха ца эшаш котъяьлар «Буревестника» командаш.

«Динамо» обществон спортивни зале шин дийнахьа лаьттар гимнастий къовсам. Кхалнаха юкъе хьалхара моттиг йийкъар цига пединститута студенткаша Воробьева Валяси, Нинаси. МаIача нахах чемпион хилар Вержбицкий («Труд»).

Гимнастиках командни хьалхле яьккхар «Труд» обществон спортсменаша.

ДСО коллективашта юкъе ерригкомандан хьалхле а «Труд» обществон спортсменашка кхаьчар. Царна еннай дIа-юха тела НГIАССР Министрий Совета приз а хьалхарча лагIан диплом а. ШоллагIча метте «Буревестник» я, кхоалагIча — «Урожай».

Юртбоахаман районашта юкъе котъяьннай Сунженски района команда. Цунна а еннай призи дипломи. ШоллагIа моттиг — Гудермесски района я, кхоалагIча метте — Шалински район.

Саг йодаярах—набахта

Укх деношка Грозненски района халкъа суде дийцар Евмурзаев Салауди Джабраилович РСФСР 197 статьях бехке веш дола уголовни дош. Евмурзаев бехке вора, цо ший новкъостаца Безукаевца 1958 шера 11 июле, Горячеисточненски совхоза центральни усадьбе цIенош дечара, ялхайтта шу даьнна Манцаева Яхийта йода а яь, ший гаргала нах болча Надтеречни районе йига хиларах. Цу тайппара нохчий къаьнача законах шийна Яхийта йоалае веннавар Евмурзаев, шийга хьттача.

Дош дувцале а дувцаш латташ а гучадаьнначох судо соцадаьд Манцаева Яхийта ший лоIамехьа йоацаш Евмурзаевс йодаяь хилар, цо ше кхыча тайпара дувце а.

ЧIоагIа хоза доацаш гIулакх дар тешаш болаш суде кхайка боалабаьча кхенза йолча Яхитий гаргалча наха леладаьр. Судага аьлар цар, дош дувцалехьа шоаш баь Евмурзаев бехке веш бола лодкъам юхабоаккх шоаш аьнна, кхыметтел цар ца юташ Яхийтас а юхабаьккхар ший лодкъам. Цо а аьлар, Евмурзаев шийна «дукха а веза», хIаьта беш низ боацаш ший лоIамах цунца яха.

Из иштта доллашехьа а судо бехк бир Евмурзаевна. Набахта яккха цхьа шу ха техар цунна.

КIалхарбаланзар «несий» гаргала нах а. Судага харц лодкъам барах Манцаева Мархийнеи Исаева Зинаиданеи уголовни бехктокхам бе аьнна соцам бир судо.

Следстви еш йолча органех ведача Безукаев дош къаьстта дувцаргдолаш да.

И. АЙДИНОВ,
Грозненски района прокурор,
юстицен мл. советник.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Родина» кинотеатр
Iан зал — Безама фанфараш».
Долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.15, 9.45.
Ахкан зал — «Безама фанфараш».
Долалу: 6.45, 8.45.
Челюскинций цIерах кинотеатр
Йоккха зал — «Безама фанфараш».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6,, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — «Безама фанфараш».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 2 — «Безама фанфараш».
Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.
ЗIамига зал № 3. «Безама фанфараш».
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.
СФ02593.
Типография им 11 августа 1918 года. проспект Революции 30/3.
Заказ № 5720.